دەوڵەتی کوردی و دیباتی نێوان کۆمۆنیزم و ناسیونالیزم! … سامان کەریم

لەم دووایی یانەدا و لە ماوەیەکی کورتدا، ژمارەیەکی هێجگار زۆر و فراوان لە نووسین و ووتار و چاوپێکەوتن بە زمانەکانی کوردی و عەرەبی و فارسی لە پێگە و ماڵپەڕ و بڵاوکراوە و کەناڵە ئاسمانیەکاندا بڵاوکراونەتەوە لە سەر پرسی ڕیفراندۆمی کوردستانی عێراق، "ڕیفراندۆمی 25.09.2017 ی بارزانی" چ لە لایەن لایەنگران یان نەیارانی ئەم سیاسەتەوە. لە نوسەران و ڕابەرانی ئەو بزووتنەوەی کۆمۆنیزمی خۆمانەوە بە هەر سێ چوار حزبەکەیەوە بگرە تا دەگاتە ئاغای عبداللەی موهتەدی و بەڕێزان سەمیر ئەمین و مەسعود بارزانی و مەسرور بارزانی و نێچیرڤان بارزانی و محمود محەمەد و مەلابەختیار و شاسوار عەبدولواحید وهەنری لیڤی و….. لیستەکی درێژ. ئەوەندەی پێم کرا، خوێندمەوە و گوێم بۆ شلکردن بە هەر سێ زمانی فارسی و کوردی و عەرەبی. تەواوی ئەو نووسراو وچاوپێکەوتنانەی کە لە نێو بزوتنەوەکەماندا پیادەکراوە و نووسراوە، خوێندمەوە و گوێمگرتەوە لەیان و سەرنجم دانەوە.

لە نێوان مان ونەمانی کێشە نەتەوەیی یەکاندا

لە نێو هەردوو بزووتنەوەی ناسیۆنالیستی و کۆمۆنیستی، باسێکم نەدی کە ڕۆشنی بکاتەوە چۆن کوردستان دوای جیابوونەوە لەم هەلومەرجەدا، ووڵاتێکی ئارام دەبێت ودوور دەبێت لە کێشەی نەتەوەیی. چۆن بەهۆی سەربەخۆیی کوردوستانەوە دەگەینە "ئاشتەوایی نەتەوەیی"؟!. لە هیچ ووتارێکدا، کە دووا ووتاریان لە بزووتنەوەی ئەمەدا تا نوسینی ئەم باسە ووتاری هاوڕێی خۆشەویست خەسرەو سایەیە "ڕیفراندۆم و سەربەخۆیی کام سیاسەتی کۆمۆنیستی. وەڵامێک بۆ هاوڕێ سامان کەریم" ، نەمخوێندەوە و نەم بیست کە چۆن کوردوستانێکی سەربەخۆ دەبێتە هۆی چارەسەرکردنی کێشەکان و" کێشەی کورد بە ستەمی نەتەوەیی، چونکە ئەم ستەمە نەماوە" چارەسەردەکات. وە چۆن دەکرێت ئەم کێشانە چارەسەر بکات کە لە نوسین یان چاوپێکەوتنی چەند هاوڕێدا هاتووە. منیش هاوڕام کە ئەوکێشانە هەن، بەڵام باس لە چارەسەرکردنیەتی بەهۆی سەربەخۆیی یەوە. چەند نموونەیەک لە وانە : "مەسەلەیەک کە لە پەیوەند بەدەوڵەتی عێراق وفیدراڵیزمێکی قەومی و

دابەشبوونە تایەفەگەریە دینیەکانەوە، کێشمەکێشی نێوان ناسیونالیزمی کورد و عەرەبی لەحالەتێکی تەقلیدیەوە گۆڕیوە بۆ زەلکاوێک لەتەفرەقەی قەومی کە هەردوولا لەسەر حسابی ژیان و ئارامی کۆمەڵایەتی خەڵک لەسەری دەلەوەڕێن." سەربەخۆیی کوردوستان دەبێتە دەسپێکی قۆناغێکی تازە لە خەباتی چینایەتی نێوان چینی کرێکاری کوردوستان و بورژوایی کورد بەبێ هیچ بیانوویەکی چەوساندنەوەی نەتەوەیی (بڕیار بوو ستەمی نەتەوەیی نەمابێت) یا هەر بیانوویەکی دیکە" (تەئکیدەکە و کەوانەکەی ناوەوە هی منە)!! یان "لە ئەنجامدا تەنیا گۆڕانەوە بۆ ڕەئیی ڕاستەوخۆی خەڵکی کوردوستان لە ڕیفراندۆمێکی ئازادا دەتوانێت کۆتایی بێنێت بەو مەسەلەیەی بۆتە بناغەی کێشمەکێش و جەنگ و ململانێ ونیفاق و دابەشکردنی خەڵکی هاوچارەنووس"، " دەسەڵاتی کورد بۆ ئاسانی بۆ سازکردنی هەرا لەسەر مەسەلەیەکی قەومی وەکو هەڵکردنی ئاڵای کوردستان، مادەی ١٤٠ی دەستور و بەشی کورد لە دەسەڵات و داهات، ڕووی خەڵکی بەدەنگهاتوو لە دژی خۆیان وەردەگێڕن بەرەو بەغدا و لە پشتی سیاسەتەکانی خۆیان هەڵیاندەخەن. ئەوەندە بەسە کە وای نیشانبدەن جارێ شەڕ لەسەر بەشی کوردە لە عێراق"… کێشەکان هەموو ڕاستن و لەوە زیاترن و لە ژماردن نایەن. بەڵام بڕیار نیە سیاسەتی کۆمەنیستی دووبارە نوسینەوەی کێشەکان بێت. گوێگرتن لە هەواڵەکانی ڕۆژانە بەسە بۆ ئەوەی هەموو کەس بزانیت کە کێشەکان چین، سیاسەتی کۆمەنیستی دەبێت بە شێوەیەکی مەلموس و کۆنکرێت نیشانی بدات کە ئەو کێشە نەتەوەیی یانە بەهەی سەربەخۆیی یەوە لەم سەردەمەدا(نەک هەموو کات) نامێنن. کۆمەنیزم "زانستی ڕزگاری کرێکارە" بە قەولی ئەنگلس. کەواتە بەخەڵک و کرێکارانی ڕۆشن بکەنەوە کە چۆن ئەو کارە مەیسەر دەبێت لەم قۆناغەدا؟! لەم بارەوە وەڵامێک نیە. هەموو ئەو حزبانە و هاوڕێیان دەبێت بە خەڵکی ڕۆشن بکەنەوە کە دوای ڕیفراندۆم و سەربەخۆیی، ئیتر ناسیۆنالیزمی کورد و حزب و دەسەڵاتەکەی ناتوانێت ناوی کورد و کێشەی کورد بەکار بەرێت و جەنگ بەناوی کوردەوە بکات!!! ئەمە لە خەیاڵیش کەمترە، بەڵام لە ناو باسی هاوڕێیاندا بە ڕۆشنی دەیبینین. یان لایەنی کەم ئەو پڕوپاگەندانە زەمینەی نامێنێت!!.

باسی سەرەکی بۆ ئەوەی کە سیاسەتی کۆمەنیستی لە ناسیونالستی جیابکاتەوە لە هەنگاوی یەکەمیدا ئەوەیە کە پیشان بدرێت بۆ هەی ئەم ڕیفراندۆمە(ڕیفراندۆمی ٢٥.٩) ئەم کێشانە چارەسەر دەبن. کێشەی نەتەوەیی نامێنیت. نموونەیەکی سادە، هەرکەس و هەر هاوڕێیەک پێی وایە کە ئەم ڕیفراندۆمە دیاریکراوەی بەردەممان دەبێتە هەی

چارەسەری ناوچە جێناکۆکەکان، دەبێت نیشانی بدات چۆن وە بەکام ڕێگا؟ ئەگەر ڕیفراندۆم ئەو ناوچانەی نەگرتەوە ئەو سیاسەتە چی بەسەر دێت؟! ئایا ئەگەر بەشێکی گرتەوە و بەشێکی دیکەی مایەوە چی؟! چونکە ئەگەر لەم ناوچانە یان لە بەشێکی دا ڕیفراندۆم نەکرێت ئەوە ئیتر هەموو ئەوباسانەی هاوەڵیان سەبارەت بە چارەسەری کێشەی نەتەوەیی، دەچێت بەهەوادا… تازە ئەمە یەک خاڵە. وەڵامی ئەمە ئەوە نیە کە کاک مەسعود ووتویەتی دەکرێت، وەڵامی کەمەنیستەکان چیە؟! ئەگەر نەکرا چی؟١ نەک وەک لەکدانەوەکەی هاوڕێی ئازیزم خەسرەو کە باسی ئاڵوگۆری سیاسەتی خۆیان دەکات لە نێوان دوو بەیاننامە جیاوازەکەیاندا، هەموو ئاڵوگۆڕەکان دەباتەوە سەر ئەوەی کە ئاڵوگۆڕ لە قسەی بارزانیدا ڕوویداوە!!!!. ئەوە لەکدانەوەی بابەتی نیە چ جا کەمەنیستی. من نازانم لە کێیەوە کەمەنیستەکان بە پێی قسەی بارزانی سیاسەتیان گۆڕیوە و، بارزانی بۆتە جێگای باوەڕمان. ئەوە دەبێت هاوڕێ خەسرەو وەڵامی بداتەوە. تاکاتێک ئەوە وەڵامێکی ڕۆشن وەرنەگرتەوە، ئەم سیاسەتە سیاسەتێکی ناسیونالیستی و سەربەخۆخوازانەیە و پەیوەندی نامێنیت بە بەرژەوەندی خەڵک و کرێکارەوە. بە تایبەت کە کێشەی نەتەوەیی لەمەڕدا و لە کوردوستانی عێراقدا سەرەڕای ئەوەی بوونی هەیە، بەڵام بەبێ پایەی ستەمی نەتەوەیی. کە نەبوونی ئەم ستەمە دەبێت وا لە کەمەنیستەکانی سەردەمی ئەمە بکات کە زیاتر وە بەهەستیاریی یەکی ووردتری ئەنتەرناشیونالی وکەمەنیستی یەوە سەرنج بدەینە ئەم باسە. بە مانایەکی دیکە باسەکەی ئەمە لە چوارچێوەی باسەکانی لینین و مەنسور حیکمەتدا سەرەڕای ئەوەی کە پاشخانەیەکی فکری وسیاسی گەورە و گرینگن، لێک نادرێتەوە، چونکە باسی سەرەکی ئەوان بوونی ستەمی نەتەوەیی یە. بەکورتی وەلامێک لە نێو هەموو ئەو باسانەدا نیە لەمبارەیەوە.

لە نێو بەرەی بورژوایدا و بەتایبەت لە نێو پارتی دیموکراتدا دەکرێت ووتەی کاک مەسرور بارزانی بهێنینەوە لە سالەنەکانی کۆنگرەسی ئەمریکی دا "مافی چارەی خۆنوسینی کورد دەبێتەهۆی خۆشگوزەرانی و گەشەسەندن و سەقامگیری.
http://www.nrttv.com/Rifrandom/detail.aspx?Jimare=79362
"٢٧.٧.٢٠١٧ هەروەها "ئەمە رێگەی جودامان لەگەڵ عێراق هەڵبژاردووە کە دیموکراسیە و بە دیالۆگ لەگەڵ بەغدا کێشەکانمانی پێ چارە بکەین کە ئەمە دڵنیایمان هەبێ لە جیهاندا بۆیە دەبێ ریفراندۆم ئەنجامبدرێ و ئەنجامەکەیشی دەبێتە بنەمای گفتوگۆمان لەگەڵ بەغدا.٢٨.٧.٢٠١٧(هێلی تەئکید هی منە. کاکە ڕیفراندۆمی دەوێت بە

گفتووگۆ، نەک بە سەربەخۆیی. سەرنجی وورد بدەن لە قسەکانی بارزانی. http://www.kdp.info/a/d.aspx?l=13&a=101996).

هەروەها فەیلەسوفی نەکەری ناتۆ و ئەمریکا و ئەندازیارێکی هێرشی ناتۆ بەسەر لیبیا دەڵێت؛ "دواجار و پێچەوانەی بۆچوونی نەیارانی سەربەخۆیی هەرێمی کوردستان؛ ئەو سەربەخۆیی یە و دروستبوونی دەوڵەتی سەربەخۆی کوردستان هۆکاری سەرەکی ئاشتی و سەقامگیریی یە لە ناوچەی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستدا.(فەیلەسوفی فەرەنسی : بیردنارد هەنری لیڤی- وەرگێڕانی عەلی بەداغی/ http://www.kurdistanukurd.com/?p=23840).

لەرەشدا و لەم بەرەیەشدا پێمان ناڵێن چۆن ئەو کارە مەیسەر دەبێت. مەگەر جەنابی فەیلەسوف پێش کاولکردنی لیبیا و "شەڕەشی ناتۆ" هەمان پەیمانی ئاشتی و دیموکراسی نەدا بە خەڵکی لیبیا؟! وبەشیک لە کۆمەنیزمە کرێکاریەکانیشی لەگەڵی بووا!. کاک مەسرور دەڵێت "دەبێتە هۆی خوشگوزەرانی و ....سەقامگیری" بەڵام چۆن و بەکام پێوانە و دەلیل "واز لە خۆشگوزەرانی بێنە" دەبێتە هۆی سەقامگیری ؟ هیچ دیار نیە. ئەم پرسیارەش پێشەی ڕیفراندۆمە بە هەمان شێوە بۆ لیبیایکردنی ناوچەکەیە بۆ کوردوستانیشەوە. کەسێک لەمە نەگات وا دیارە مێژووی ئەمریکای لە بیر چۆتەوە، هیرۆشیما و عێراق و ساڵی ۱۹۹۱ و ۲۰۰۳ و تەنانەت باسەکانی مەنسور حیکمەتی لەسەر موهەتدی لە بیر کردووە. بۆ لیبیایکردنی ناوچەکەیە جا لەوانەیە کوردوستانیش سەربەخۆ بێت، بەڵام ئەمە چ پەیوەندی بە سیاسەتی کۆمەنیستیەوە هەیە؟!. لەناو شین و واوەیلای نەتەوەکانی دیکەدا، لەجەرگەی گریمانەی خوڵقاندنی سیناریۆیەکی مەترسیدار لە ئێران و سوریا و تەنانەت تورکیادا، لە تەپکی بێ ئیرادەیی خەڵک و ترس لە جەنگ و برسەتی و ئاوارەیی دا، سەربەخۆیی کوردوستان تەنها بە باڵای ناسیونالیزمی کورد دەبڕێت.

بۆ ئەوەی ڕۆشنتر بێت دەبێت هاوڕێیان پێمان بڵێن کە سەربەخۆیی و ڕیفراندەمی 25.09 لایەنی کەم کێشە نەتەوایەتیەکان چارەسەر دەکات. بۆمان ڕۆشن بکەنەوە، ئەگەر نا ووتنەوەی کێشەکان سوودی نیە. پێمان بڵێن بەپێی کام فاکت و بنەما و سیاسەت لەناوچە جێناکۆکەکان ڕیفراندەم دەکرێت؟! ئەگەر نەکرا چی؟! پێمان بڵێن لەسەر بردنی نەوتی کەرکوک کێشە دروست نابێت و ئیتر دەسەڵاتدارانی کورد بە ناوی کێشەی کوردەوە ناتوانن خەڵکی کوردوستان بە لاڕێدا بەرن؟! ئەگەر وەڵام هەیە زۆر باشە. ئەگەر نیە هەموو باسەکان و سیاسەتێک کە گیراوەتە بەر بێ ناوەڕۆک دەبێت و ئەو باسەش مایە پوچ دەبێت کە

دەڵێت ئەم سیاسەتە دەبێتە هۆی"ڕۆشن بوونەوەی خەباتی چینایەتی لە کوردوستان".

بەڵام گریمان من هەڵەم و هاوڕێیان ڕاستی دەڵێن و سیاسەتی حزبمان لە کوردوستان سیاسەتێکی کۆمۆنیستی یە و دەبێت بڕۆین و دەنگ بدەین و بڵێین "بەڵێ". گریمان ئەوە ڕاستە. بەڵام ئەگەر هەموو باسی هاوڕێیان ڕاست بێت و هەموو کێشە نەتەوەیی یەکان چارەسەر بکرێن و بگەینە "ئاشتەوایی نەتەوەیی" بە قەولی لینین، هێشتا ئەمە خالێکە و مومکنە لە هەلومەرجێکی ئاسایی مێژوویدا هەموو خاڵەکان بێت، بەلام بە موتڵەقی لە هەلومەرجی ئەمرۆ و ئەم سەردەمەدا، تەنها یەک خاڵە. خاڵێکی دیکەی کۆمۆنیستەکان و گرنگتر لە خاڵی یەکەم، بەرژوەندی چینایەتی کرێکارە لە ئاستی ئەنتەرناشیونالیدا، کە لەم هەلومەرجە مێژوویی یە و لەم کێشە دیاریکراوەدا، زیاتر زەق دەبێتەوە و ئەولەویەتیەکی زیاتر پەیدا دەکات. بۆ ئەم باسە دیسان وە جارێکی دیکە، ئەگەرچی بە شێوازێکی جیاواز پێویستە باس لە قۆناغی ئێستا و ئەو ئامانج و ئیستراتیژە بکەینەوە کە سیاسەتی ڕیفراندۆم و سەربەخۆیی تیایدا هاتۆتە پێشەوە. ئەم سیاسەتە لە دوورگەی دوور لە ڕووداوەکانی ناوچەکە ناتوانێت هەبێت و بەشێکی لێک هەڵپێکراوی تەواوی کێشەکانی ناوچەکەیە. باسەکە بەوە تەواو نابێت کە بڵێین "دوای داعش" چونکە یەکەم داعش تەواو نەبووە و لەسەر دەستی بورژوازی داعش تەواو نابێت "ناوی داعش ناڵێم". وە دووەم : پڕۆژەی داعش خۆی بەشێک بووە لە خوڵقاندنی ئەم هەلومەرجە.

ئەنتەرناشیۆنالیزم یان ناسیۆنالیزم

سیاسەتی ڕیفراندۆم و سەربەخۆیی سیاسەتێکی لۆکەڵی نێوخۆی عێراق یان کوردوستانی عێراق نیە. بەشێکە لە ئامانجێکی گەورەتری ئەمریکا و هاوپەیمانانی بۆ دووبارە داڕشتنەوەی نەخشەی سیاسی ناوچەکە. سیاسەتێکی ماکرۆو بەشیک لە ئێستراتیژی ئەمڕۆی ئەمریکایە بۆ چارەسەی کێشە بناغەییەکانی بورژوایی جیهانی، دروست وەک کێشەی ئێستای کوریا. ئەم سیاسەتە بۆ دووبارە بەهێزکردنەوەی پێگەی ئەمریکا و دەرپەڕندانی موناف□س□کانی ڕوسیا و چین لە ناوچەکەدا لە ڕیگای لاوازکردن و پەڕوباڵکردنی کۆماری ئیسلامی ئێرانەوە. ئەمە تاکەی درێژەی دەبێت رۆشن نیە لە ئێستادا. هەمان ناوەرۆکی سیاسەتی ئەمریکی ساڵی ۱۹۹۱ لە جەنگی کەندا و "ڕزگارکردنی کوەیت" دیارە ئەوکات ئامانجەکەی هەم جیاواز و هەم گەورەتر بوو. ئەمریکا موناف□سی نەبوو. ڕوسیا و چین نەبوون و ئێرانیش هێز نەبوو لە ئاستی ناوچەکەدا.

بۆ ئەم ئامانجە، لە سەرەتاوە داعش دەبێتە پڕۆژەیەکی سیاسی بۆ ئەمریکا و هاوپەیمانانی لە ناوچەکەدا. پاش سەرنەکەوتنی ئەم پڕۆژەیە "ئەگەرچی لە سەرەتاوە کۆمەڵێک ئامانجی پێکا"، ئەمرۆ مەسەلەی پێکهێنانی دەوڵەتی کوردی بۆ ئەمریکا هەجگار بۆتە مەسەلەیەکی گرینگ. بڕیار بوو دەوڵەتی سوننی داعشی لەپاڵ دەوڵەتی کوردی دا بەرژەوەندییەکانی ئەمریکا لە ناوچەکەدا دابین بکەن لە پاڵ ئیسرائیلدا. ئەمە دوای سەرنەکەوتنی پڕۆژەی داعش ئاڵوگۆڕی گەورەی بەسەردا هاتووە. گرینگیپێدانی مەسەلەی کورد بۆ ئەمریکا لە تەواوی ناوچەکەدا زۆر زیاتر چڕتەسەر. سەیری دوومستەفاکە و دوو دیموکراتەکەی ئێران و ئاغای چەلەبی ئێران "موهتەدی" بکەن لە کوردوستانی ئێران. هەروەها پەیوەندی و کۆمەکی ئەمریکا بە پەیەدە ڕۆشنە و سەرنج بدەنە پڕۆژەی فیدرالیزمی ئەم حزبە لە سوریا، کە بەهۆی بوونی ژن و جەنگاوەرانی ژنەوە لە ڕیزەکانیاندا زۆر هاوڕی پێیان وابوو ئەم هێزە ناسیونالیست نیە. لەلایەکی دیکەوە دوای سەرنەکەوتنی پڕۆژەی داعش ڕۆڵی تورکیا و قەتەر بەشێوەیەکی بەرچاو لە کۆی سیاسەتی ئەمریکی دا هاتەتە خوارەوە "ئەگەرچی لەم قۆناغە ئینتقالیەدا، ئاڵوگۆڕ لە سیاسەتی ئەم وڵاتانەدا، عادەتە و ئاسایی یە".

لەم چوارچێوەیەدا پڕۆژەی ڕیفراندۆمی بارزانی و پڕۆژەی بەرەی کوردوستانی ئێران و کۆمەڵەی قازی و موهتەدی و هەردوو دیموکرات و گیان بەبەراکردنەوەی ئۆپۆزسیۆنی ئێران لەمسەری ڕاستی شاهنشاخوازیەوە تادەگاتەوە ڕەجەوی و نەتەوەییەکان و ڕیزێکی فراوانی نێو چەپی ئێران، هەروەها دووبارە سەرهەڵدانەوەی پڕوپاگەندە و سیاسەتی "ئەسەد هیچ دەورێکی نیە لە ئایندەی سوریا" لەلایەن سعودیەوە، سزا تازەکانی ئەمریکا بە سەر ئێران و قسەکردن لەسەر هەڵوەشانەوەی "ڕێککەوتنی ئەتۆمی نێوان ئێران و پێنج بە زیادەی یەک" (سەرەڕای ئەوەی کە ئەم کارە بۆ ئەمریکا هەجگار سەختە لە ئێستادا)، نانەوەی جەنگ و شەڕ لەسەر سنوری نێوان عێراق و سوریا و، پڕۆژەی تازەی کاک شاسوار عەبدولواحد "جوڵانەوەی نەخێر" (بە ووتارێک یا گرتەیەکی ڤیدیویی جیاواز لەسەر ئەم بابەتەی شاسوار قسەدەکەم)، سزاکانی ئەمریکا بەسەر ڕوسیادا… هەمووی ئەوانە پێکەوە بە ئیزافەی کۆی هەلومەرجی ناوچەکە و ململانێی توندی نێوان ئەمریکا و ڕوسیا بە تایبەت … لە دووتوێی یەک ئامانج و سیاسەتدا دەچێتە پێشەوە بە ئابڵوقەدانی ئێران و ڕوسیا و بە دوورخستنەوەی ڕوسیا و لاوازکردنی پێگەکەی لە ناوچەکەدا. هاوکات بە پچڕاندنی پەیوەندی زەمینی نێوان ئێران و سوریا و و بەم پێیە تێشکاندنی

هیوای ئێران و پاشان چین بۆ گەیشتن بە دەریای سپی (ئەگەرچی دەوڵەتی کوردی ئەم کارە بەتەواوی مسۆگەر ناکات بەڵام زۆر سەختی دەکات بۆ ئیران) و هەروەها کۆتایی هێنان بە خەونی ناردنی نەوت و گازی ئیران لە ڕێگای بەریی یەوە بۆ دەریای ناوەڕاست و لەوێشەوە بۆ ئەوروپا. ئێران هەر ئێستا خەریکی دانانی ئەلتەرناتیفی خۆیەتی و هەم هوشیاری دەدات لە دژی ڕیفراندۆم. هەفتەی پێشوو وەزیری نەوتی ئێران و عێراق لە تەهران ڕێککەوتن لەسەر ناردنی نەوتی کەرکوک و نەفتخانەی خانەقین لە ڕیگای بەریی یەوە بۆ ئێران بە پاکردنەوە و جیاکردنەوەی بەشەکانی "تکریر". لەم چوارچێوەیەدا پێویستە ڕیفراندۆم وسیاسەتی سەربەخۆیی تێبگەین.

لەگەڵ شایی کوردەکانی عێراقدا، ئێمە خەریکی تەعزیە و کوێرەوەری و مەینەتی کوردەکانی ئێران و خەڵکی ئێران دەبین لە سایەی چەلەبی و عەلاوی و بارزانییەکانی ئێراندا. لایەنی کەم ئەم سیاسەتە ڕۆشنە و ژمارەیەکی بەرچاو لە هاوڕێیان نوسینی دروست و سیاسەتی مارکسیستیان نیشان داوە، لەسەر تێکچونی هەلومەرجی ئێران و مەترسییەکانی ئەم دۆخە. بەڵام کەسپەکە ئەوەیە کە بە پەیوەند بە هەلومەرجی کوردوستان و پیادەکردنی ڕیفراندۆمەوە، باس دەکرێت. وەک ئەوەی ڕیفراندۆم و هەلومەرجی ئێران لە دوو هەسارەی جیاوازبن. هەروەها خەریکی شەڕو توندبوونەوەی کێشەی قەومی دەبین لە سوریا و تورکیادا. هەر ئێستا لە سوریادا کێشەکە بەرەو توندبوونەوە کشاوە. بەهەمان شێوەی ١٩٩١، ئەوکات لەسایەی شایی ولەغانی دەسەڵاتگرتنی ناسیونالیزمی کورددا کە ئەمەش کەم تا زۆر بەشداربووین، خەڵکی عێراق غەرقی تاریکی و کوشتن و جەنگێکی خوێناوی بوو.

ئەمەش هەمان سیناریۆیە بەڵام هەلومەرج و هێز هاوسەنگییەکان گۆڕاون و هەجگار مەترسیدارترە. لەم ڕوانگەیەوە بەشداریکردن لە پرۆسەیەکی ئاوەهادا و شایی گێڕان لە کوردوستانی عێراق بە سەربەخۆیی، لەسەر کاولکردنی شوێن و ناوچە و وڵاتەکانی دیکە، پەیوەندی نیە بە کۆمۆنیزمەوە بەڵکو ناسیونالیزمە. ئەمە زەربەیەکی دیکەی کوشندە دەدات لە خەباتی کرێکاری و هاوچارەنوسی چینایەتی لە گشت ناوچەکەدا. ئەمڕۆ پاش نزیکەی سی ساڵ بەسەر جەنگی کەنداوی ئەمریکادا، ئیتر سیاسەتێکی ئاوەها کاریکاتێرە یان لەوە خراپترە. لە هەلومەرج و واقعیەتیکی دیکەدا، کە لەجیاتی یەک زلهێز چەندین زلهێز کێشەو ململانێی توند و شەڕیانە لە ناوچەکەدا. کۆمۆنیستەکان لە هەلومەرجێکی وەهادا ڕێگای سێهەمیان هەیە. هەر ڕێگایەک بە

کەوتنە نێو بەرەیەکەوە هوشیارانە یان ناهوشیارانە، ڕاستەوخۆ بە دژی سیاسەتی کۆمۆنیستی و ئەنتەرناشیونالی تەواو دەبیت. لینین ١٠٠ سال□ ل□مەوبە ڕابەت شۆڕشی کرد، نەچوە پاڵ هیچ لایەکی جەنگی یەکەمی جیهانیەوە، بەڵکو بێ رەحمانە خەباتی سیاسی و تیوری لە دواجاردا ڕابەری شۆڕشی کردو ڕیگای سەرکەوتنی شۆڕشی کرێکاری گرتە بەر. هەلومەرجەکە زۆر جیاوازەو، بزوتنەوەو حزبەکانی ئێمەش لاواز، بەلام ڕیگای سێهەم هەیە، ئەویش لایەنی کەم ئەوەیە کە بەشیک نەبین لەسایەتی ئەمریکا وئاشوب وفەوزایەک ناوچەی گەورە، کە ناوەرۆکەکەی تێکچونی هەلو،مەرجی ناوچەکە دەبێت بە ئاقارێکی ترسناکی توندبونەوەی کێشە نەتەوەییەکان و شەڕی لەسەر شوناسی نەتەوە… ئەمە مەترسیە دەبێت بەوردی کاری لەسەر بکریت و پێشی پیبگیریت. نەک ببینە بەشێکی. وەک چەند جار وتومە لەهەردوولای " نەخیر"و " بەڵی" بزوتنەوەی ئێمە لەم هەلومەرجە دەستکەوتیك بەدەست ناهێنیت. بەلام مەسەلەکە ئەوەیە کە دەبینە بەشیک لە قو□ب□ونەوەی کێشە نەتەوەییەکانی ناوچەکەو پرۆژەی جارەسەرکردنی کیشەکانی بورژوایی جیهانی، بەرژوەندییەکانی ئەمریکا؟! دەبێت نەبین. بەبروای من کات درەنگەو دەبێت فریا کەوین.

هاو□یان خۆیان نادەن لە هیچ لێکدانەوەیەکی سیاسی لەهەلومەرجی ئەمڕۆدا. زۆریان هەر راستەوخۆ دەلین "لە 20 سال□" ل□مەوپێشەوە دەبوایە ئەمکارەمان بکردایە. زۆربەیان 1995 بۆتە پایە بۆیان، کە هیچ پەیوەندییەکی بە ئێستاوە نیە و دوو هەلومەرجی تەواو جیاوازە. لەم تەوەرەیەدا پێویستە هاو□یان بیس□ل□م□نن وە نیشانی بدەن کە کوردوستانی عێراق دوورگەیەکی دوورە و پەیوەندی نیە بە ئاڵوگۆڕ و جەنگ و کێشەکانی ناوچەکەوە، پەیوەندی نیە بە چارەسەرکردنی کیشە پاییەکانی بورژوایی جیهانیەوە. پێویستە لەسەریان نیشانی بدەن کە ڕوودا و سیاسەتەکان بێ پەیوەندن.

دەڵێم هێشتا ڕێگا ماوە لە ڕێگای ڕەخنەیەکی کۆمۆنیستی یەوە خۆمان ڕزگار بکەین لەم سیاسەتەی حزبمان لە کوردوستان گرتویەتیە بەر، ئەگەر ئەوە ناکرێت، دەکرێت ب□□□ین ب□□□شنی کاتی دیاریکردنی دەولەتی سەربەخۆ بەسراوەتەوە بە گفتوگۆوە، ئەگەر ئەوەش بەدروست نازانن، ئەوەندە بەسە بڵێین لە ناوچە جێناک□کان ڕیفراندۆم ناکریت بۆیە ئێمە سیاسەتێکی دیکە دەگرینە بەر. کە ئەم خاڵە لە پرینسیبەکانی بەیاننامەی حزبمان هاتووە لە کوردوستاندا. وە ڕێگەی دیکەش زۆرە.

چەند سەرنجێکی جیاواز و خێرا

یەکەم: تێڕاونینی عەجایب و بەچوونی دور لە واقیع دەبینین لە لێکدانەوەی هاوڕێیاندا، تا ئەو ئاستەی دەگاتە ئەوەی کە “ڕیفراندەم یەک جار ئەنجام دەدرێت”. بە شۆڕشی کرێکاریش ئەم “یەک جارییە” دروست نیە چ جا بگات بە ڕیفراندەم. لە کیوبیک لە کەنەدا تا ئێستا دوو جار کراوە و خەریکی جاری سێهەمن. لە ئوسکۆتلەند جارێک کراوە و پەرلەمانەکەی بڕیاری جاری دووەمی داوە… باسی ئەوەی کە “ڕیفراندەم یەک جار دەکرێت” زۆر دوورە لە ڕاستیەوە. باس باسی هێز و هاوسەنگی هێزە. ئەگەر هێز هەبیت هەموو چەند ساڵە جارێک دەکرێت پیادە بکرێت. ئەم تێڕوانینە، بڕیاری داوە کۆمەنیزم هەر بەهێز بێت، خۆی فرسەت نەخولقێنیت، هەرلاواز بێت. تازە باسی ڕیفراندەمیشە، کە باسەکی تاکتیکیە و لەوانەیە زۆر بەرەنگاری و کێشەی لەسەر نەبێت بە بەراورد لە گەڵ شۆڕشی کرێکاری یان بە گشتی لەگەڵ هەر شۆڕشەکی جەماوەری دا. یان تیڕوانین و بانگەوازەکە بۆ خەڵک دەڵێت خیرا کەن و هەر ئەم فرسەتەیە، ئەگەر نا ئیتر، ڕیفراندەم نابیننەوە!!. بانگەوازەکی نابابەتی و دوور لە ڕاستی بە ڕاکێشانی خەڵک.

دووەم: تێڕوانینەکەی دیکە ئەو دابەشکردنەیە بەسەر مانەوە و جیابوونەوەدا. ئەوە دروستە کە ریفراندەم بۆ ئەم پرسیارە دەکرێت. بەلام ئەمە ژیانی کۆمەڵایەتیە و ماتماتیک نیە، تازە ماتماتیکیش بوارەکی تێدایە. لە هەردوو بارەکەیدا دەکرێت ژیان باشتر بێت یان خۆشتر بێت ئەوە پەیوەندی بە هێزەوە هەیە. ئەگەر بزووتنەوەی کرێکاری و حزبەکەی بەهێز بن لە هەردوو بارەکەدا دەتوانن کاری خۆیان بکەن و خواستی خۆیان یان بەشەکی بسەپێنن بەسەر بورژوایدا. ئەمە یاسای بزووتنەوەی مێژووە. بەڵام لە زۆربەی نوسینەکاندا ئەمجارە لە هەردوو بەرەی کۆمەنیستی و بورژوایدا ئەوە چەندین بار زەق دەکرێتەوە کە لەژێر سایەی فیدرالیەت و زام و کێشە و نەفرەتی نەتەوەیی، یان لەسایەی حکومەتی بەغدا کە نان وموچەیان لێبڕەن و ماددەی ١٤٠ یان جێبەجینەکرد… ئیتر ژیان ناکرێت، یان جەهەنەم دەبێت لەسایەی “فیدرالیزمی قەومی کەنەپەرستدا” یان ” لە سایەی ڕێز نەگرتن لە دەستور”… بە ئەمبەری وایە و من هاوڕام لە گەڵیدا. بەڵام بە ئەوبەریش هەر وایە و ژیان ناکرێت لەسایەی دەسەڵاتی میلیشایی و نەوت بەرو سەرکوتکەردا، ژیان ناکرێت لەسایەی دەوڵەتەکی کوردی کە لە پێشدا مزدەی لە برسا مردن بە دانیشتوانەکەی دەدات، ژیان ناکریت لە سایەی دەولەتەکدا کە بەشەکە لە سیاسەتی بەهێزکردنەوەی ئەمریکا لە ناوچەکەدا …. لە سەرەوە ئاماژەم بەوە کرد کە هیچ هاوڕێ یەک ئەوەی نەخستەتە ڕوو کە کێشەی

نەتەوەیی چارەسەر دەکرێت لە ڕێگای ڕیفراندۆم و سەربەخۆیی یەوە. بەم مانایەش مەسەلەی جەنگ و کێشەی نەتەوەیی لەسەر هەر خاکێکی سەر سنور کە 1400 کم گریمانەیەکی گەورەیە. ئەمە ئەگەر واز لە دەیان کێشەی دیکە بهێنین، کە هەرئێستا بە بەر چاومانەوە دێت و دەچێت. پێم وایە وەک کۆمۆنیستێک و حزبێکی کۆمۆنیستی پێویستە هەموو لایەنەکان باس بکەین و لێک بدەینەوە و بە کرێکاران و خەڵکی ڕۆشن بکەینەوە، بە جیا لەوەی کە لەگەڵ کام سیاسەت و هەڵوێستداین، ئەوە ئەرکێکی ئێمەیە.

سێهەم: “ڕیفراندۆم ئەگەر دەوڵەتیش ڕانەگەیەنێت ئەوا بەرەی ئازادیخوازی دەخاتە بەرانبەر پارتی و یەکێتی”: ئەم بۆچوونە مەترسیدارە لە نێو بزوتنەوەی ئێمەدا. ناسیونالیزمێکی نوستوە. بەسادەیی چونکە سەردەم و هەلومەرجی دیاریکراوو، دیاریکردنی بەرژەوەندی چینی کرێکاری لەبەرچاو نیە بەپێی هەلومەرجە جیاوازەکان. گریمان ئێستا ئەم ساسەتە دروستە بەڵام بە پێی هەلومەرجێکی دیکە لەوانەیە دروست نەبیت، خۆ ئەمە شۆڕشی سۆشیالستی نیە، هەر بڵێین " بەڵێ". بە بەپێی بەرنامەی حزب بڕیارە لەسەر بناغەی بەرژەوەندی چینی کریکار لە هەلومەرجێکی دیاریکراودا بڕیار بدەین. ئەم ڕوانگەیە هیچ ئومێدی بە بزوتنەوەو هیزەکەی خۆی نەماوە کە کاریگەری دابنی لەسەر ڕەوتی ئاڵوگۆڕەکان و بیشکێنێتەوە بە قازانجی چینی کرێکارو هاوسەنگی هێزێکی تازە بەقازانجی کۆمۆنیزم دەستەبەر بکات. تێروانینێکی ئاوەها پێدانی لاپەڕەیەکی سپی واژوو کراوە بە ناسیونالیزم. تێناگات لەوەی کە ئەم پرۆسەیە پرۆسەیەکی سیاسی بەردەوامە و .. کاتێک کە ناسیونالیزم گرەوی ڕیفراندۆم دەباتەوە ئیتر لایەنی کەم تا چەند ساڵ دەهۆلی کوردایەتی و هەستی نەتەوەیی هەم تیژو بەهیز دەبێت هەم بازرانی دەکاتە باوکی نەتەوەی کورد. ناسیونالیزم و پارتی دەتوانن ١٠ ساڵ لە ژیر ناوی گفتوگۆ لە شەڕ باشترە درێژە بە هەلومەرجی هەلوسراوی سیاسی بدەن سەرەڕای بڕیاری خەڵک، ئەوەنیە کاک مەسرور بارزانی بە ئاشکرا وا دەڵێت، باسی گفتوکردن بە دەنگەکانەوە دەکات. هەمیشە خەڵک شەڕی پێ باش نیە و بۆیە بارزانی و پارتەکانی دیکەی ناسیونالیزمی کورد دەتوانن دەیان ساڵ ئەم برینە وەکو خۆی بهێڵنەوە بە قازانجی خۆیان و کۆمۆنیزم زیاتر لاواز و لاچەپ بکەن. وەئەمە بەرەو دەدات بە چاوەڕوانییەکی ناگونجاو. لەمبارەوە فەلەستین نمونەی گەورەی یەک سەدەیە، سەرەڕای چەندین بڕیاری جیهانی؟!! تیورییەکی ئاوەها لەو پەڕی خۆیدا بە فەلەستینکردنی کوردوستانە.

چوارەم: لە نێو باسەکانی هاوڕێیان و هەروەها سەرانی ناسیونالیزمی کوردا، زۆر باسی سەردەمی دەسەلاتدارێتی بەعس و ستەمی نەتەوایەتی دەکرێت. وەک پایەیەک بۆ حەقیانیەتی باسەکانیان مێژووی ئەوسەردەمە دەهێنرێتەوە. سودی ئەم تێڕوانینە بۆ ناسیونالیزم ودەسەلاتەکەی ڕۆشنە. ئەم بزوتنەوەیە هەموو ڕۆژێک خۆی ئەنفالی ژنان و هیواو خواستی لاوان دەکات بەلام ساڵانە یادی ئەنفالی بەعس دەکاتەوە، ئیتر ئەوە ناسیونالێزم چێتیە. بەلام نەوەی ئەمڕۆ لە کوردوستان نەوەیەک کە تەمەنی نزیک بە ٣٥ ساڵە دەبیت ، ئەگەر ساڵی ١٩٨٣ بە ساڵی لەدایک بون دابنێن و ساڵی ١٩٩١ کە بەعس نامێنیت تەمەنی ئەم نەوەیە ٧ساڵ دەبیت. ئەگەر ئەوساڵە یان چەند ساڵیک زیاتر یان کەمتر بە بناغە وەرگرین.. ئەوکات دەگەینە ئەوە ئەنجامەی کە زۆربەی خەلکی کوردوستان یان هەموو لاوان و تازە پێگەیشتوو مندالانی کوردوستان لە سایەی دەسەلاتی ناسیونالیزمی کورددا، ژیان و گوزەرانیان کردوەو چەوسانەتەوەو خەباتیان کردوە، نەک لەسایەی دەسەلاتی بەعسدا. هەر بۆیە خەباتی خەلکی کوردوستان دژ بە عەبادی و مالکی و بەغدا نەبوە، بەلکو ڕاستەوخۆ، دژ بە دەسەلاتی ناسیونالیزم و بارزانی و یەکێتی بوە. ئەم خاڵە گرینگیەکی زۆری هەیە لە لێکدانەوەی سیاسی دا، کە لەلایەن بزوتنەوەکەمانەوە بە مەبەستی سیاسی و نیشاندانی هێزو توندی ستەم و کێشەی نەتەوەیی کەم باس دەکرێت، یان هەر ناکرێت. کێشەی ئەم نەوەیە بەتەواوی جیاوازە لەگەڵ نەوەی ئەمە کە نەوەی ئەنفالو کیمیایی بارانی بەعسین، نەوەی ئیعدام و فراری سەربازی و شەڕی" کوردو عەرەب" ین، نەوەی جینوسایدو تەعریب و تەبعیسین … نەوەی ئەمڕۆ هەم ئاشنا نیە بەو کارەساتانە، وەهەم کاریگەری ڕاستەوخۆی نەبوە بەسەر ژیانیەوە. بۆیە ئامانج و خواستەکانی دەگۆڕێت. ئەوان خواستی ژیانێکی خۆشتر و باشتر، دامەزراندن و فرسەتی کار، خزمەتگوزاری و ئازادیەکان … مەسەلەی سەرەکیان بوە لە ماوەی ١٠ساڵەی ڕابوردودا، بە خەباتی خۆیان نیشانیان داوە. ئەم نەوەیە هەرگیز باوەڕی بەسەران و ڕابەرانی ناسیونالیزمی کورد نەکردوە سەبارەت بەوەی کە نەبونی " کارەبا" و "بڕینی موچە"و " ئازادیە سیاسەکان"، " گەندەڵی"، پەیوەندی هەبێت بە حکومەتی مەرکەزیەوە. وە ستەمی نەتەوەیی و قەهرو ملهوڕی حکومەتی مەرکەزی چێژ نەکردوە.

پێنجەم: تێڕوانینی "ئەنتی پارتی" ئەم چەمکە لە نێو نووسەرانی بزووتنەوەکەماندا بەشی شێری بەرکەوتووە. ئەمەش تێڕوانینێکی کۆپیکراوی هەمان "ئەنتی یەکێتی" یە. ئەنتی یەکێتی بوون لە نێو بزووتنەوە کەمەنیستی و حزبماندا زاڵ بوو لە هەمان کات و سەردەمدا

کە بڕیارماندا بۆ ڕیفراندەم و سەربەخۆیی لە ساڵی 1995دا…. ئەوکات هەم ڕیفراندەمی ئێمە و هەم ئەنتی یەکێتی بوون هەردووکیان دروست بوون. بەڵام ئێستا هەردووکیان نادروستن. “ئەنتی یەکێتی” لە بناغەوە باسی بزووتنەوەو هێزێک بوو کە ئەوکات ماوەی چەند ساڵێک بوو وەک بزووتنەوە و زۆربەی ڕابەرانی بەگشتی لە هەناو و بە ڕەخنەگرتن لە بزووتنەوەی ناسیونال-چەپ هاتبووە دەرەوە، کە یەکێتی ڕابەری دەکرد لە ساڵانی هەشتاکاندا. قورسایی ناسیونالیزم و ئاسۆی سیاسیەکەی و هێزەکەی یەکێتی نیشتمانی بەسەر بزووتنەوە و حزبدا رۆشن و بەرچاو بوو… ئەمە لایەن و پایەیەکی سەرەکی بوو بەهێنانەدەرەوەی ئەو چەمکە. باس باسی ئاسۆی سیاسی و شێوازی کاری “ئەنتی یەکێتی” بوو. باسی بەرتەسکردنەوەو هێنانەخوارەوەی ئاسۆی سیاسی کۆمۆنیستی بوو تا ئاستی لە قاڵبدانی کۆمۆنیزم لە چوارچێوەی وەستانەوە بەرانبەر بە “یەکێتی”، کە ئەمەش بەرتەسکردنەوەی خەباتی کۆمۆنیستی بوو تا ئاستی هێنانەخوارەوەی بۆ دژی حزبێک نەک سەرمایەو سەرمایەداری.

ئەمڕۆ “ئەنتی پارتی” بوون دروست بە مانای ” ئەنتی ڕژێم” بوونە. دژی ڕژێم بوون خراپ نیە. ئەوە کاری کۆمۆنیستی یە کە دەبێت دژی ڕژێمی و ئەنتی پارتی بکاتە بزووتنەوەیەکی شۆڕشگێرانە و ڕابەری کرێکاری تێدا دابین بکات. هەموو جومگەی دەسەڵات مالیە و ئابوری و سەربازی و پەیوەندی دەرەوە لە دەسەڵاتی پارتیدایە. ئەوە دووساڵە بە شەق پەرلەمانی قتکردوە. ئەم ڕژێمە خەڵک نایەوێت سەرپەرشتی دەوڵەتی بۆ بکات. بەڵام باسی من جیایە و، بە ڕۆشنی دیارە نەک لەبەر ئەوەی تەنها پارتی پێشنیازی کردووە بەڵکو پایەکانی باسی من لەم نوسینەو لە نوسینی پێشودا ڕۆشنە”هەڵوێستی کۆمۆنیستی سەبارەت بە سەربەخۆیی و پێکهێنانی دەوڵەتی کوردی/ بەشی دووەم”. بەڵام بۆ ئەوانەش کە ڕیفراندەم ڕەتدەکەنەوە تەنها لەبەرئەوەی کە “پارتی” پێشنیاری کردووە، مەسەلەیەکی بابەتیە و پەیوەندی هەیە بە ژیان و گوزەرانی نزیک بە 30 ی ساڵی خەڵکی کوردوستانەوە. پایەکانی سیاسەتی کۆمۆنیستی لە ڕوانگەی منەوە بۆ ڕەتکردنەوەی ڕیفراندەم بە ڕۆشنی لەو نوسینەدا باسکراوە، بە تایبەت لە ژێر تیتەری” سەربەخۆیی لەم قۆناغەدا دژ بە بەرژەوەندی خەڵکی کوردوستانە!”. بۆیە ئەم داهێنانەی هاوڕێیان لە هەموو سەرەکەوە نادروستە، لە باری واقعیەوە وەک پاساوێکی نادروست بە پارتی لێک دەدرێتەوە. دروست نیە لە نێو بزووتنەوەکەی ئێمەدا ئەم “چەمکە” بەکاربهێنرێت، هەرچەنێک لێکیبدەینەوە بۆ قازانجی پارتی یە.

کەسپەکانی بزووتنەوە و حزبمان

لە نووسینی پێشوودا کە لە سەرەوە ئاماژەم پێکردووە لە سەرەتاوە نوسیومە"... هەموو مەسائیلە سیاسی یە گرینگەکانی کۆمەڵگا کە ڕوومان تێدەکات، تەواوی کەسپ و گرەوگۆڵەکانی کۆمۆنیزم جارێکی دیکە دەنێتەوە ژیر زەڕڕەبین و باسەوە...". بەدور لە باسی نەخێرو بەڵێ، ئەم باسە گرینگترین باسی کۆمۆنیزمی سەردەمی ئێمە یە. کەواتە ئەگەر باسی ڕیفراندۆم تاکتیکی کۆمۆنیستی یە و وا گرینگە بۆ حزبمان لە کوردوستان، مانای چییە لە جیاتی کارو شێوازی کۆمۆنیستی و کاری ڕاستەوخۆی کۆمۆنیستی ئەمجارەش سپێردراوە یان وا دەردەکەوێت سپێردرا بێت، بە کەمپینی سەربەخۆیی؟! بەڕاستی نیشانەی ئەوەیە کە هیچ فێر نەبووین لە تەجروبەی نزیک بە 25 ساڵی حزبایەتی وکاری کۆمەڵایەتی و حزبی دا. ئەگەر وا گرینگە بۆمان "یەک جار دەکرێت" مانای چی یە؟! هاوڕێی مەکتەبی سیاسی مان دەبێت ئەندامی کەمپین بێت و بەناوی حزبەکەمانەوە کاری کۆمۆنیستی نەکات؟!! بەڕاستی ئەگەر سیاسەتەکەش دروست بێت، ئەم شێوازی کارە بەسە بۆ ئەوەی کە دەستکەوتەکانی بە هەوادا بەریت. دەبوایە تا ئێستا فێر بووینایە کە شێوازی کاری کومۆنیستی و پراتیکی کۆمۆنیستی پیادە بکەین وبیکەینە کاری ڕۆژانەمان. لەم بارەوە هیچ پراتیک و شێوازی کارێکی کۆمۆنیستی دیار نیە. تەکتیکی کۆمۆنیستی پێویستی بە شیوازو کاری کۆمۆنیستی هەیە. تەنها وەک تێبینیەک بە پێویستم زانی ئاماژەی پێبکەم، ئەگەر نا ئەم باسە زۆر فراوان و پایەیی وچەند تەوەرە یە.

کۆمۆنیزم و کۆمۆنیزمی بورژوایی

من سیاسەتی تاکتیکی حزبمان لە کوردوستان بە کۆمۆنیستی نازانم وە ئەم هەڵوێستە سیاسیەی بە هەڵوێستێکی ناسیونالیستی دەزانم. ئێمە تیڕوانینی منە و ڕۆشنە. بەڵام ئایا لەم ڕوانگەیە، حزبی ئێمە لە کوردوستان دەکاتە حزبێکی بورژوایی؟! بێگومان نا. ئەو بوچونە بۆچونو ڕوانگەیەکی هەڵەیەو تێنەگەیشتنە نەک لە بزوتنەوە کۆمەلایەتی و حزبە سیاسیەکان، بەڵکو تەنانەت لە مەکاتبی فکری و ڕەوتە فکرییە جیاوازەکان. هیچ حزب و کەسایەتیەکی کۆمۆنیستی بە هەڵوێستێکی سیاسی هەڵە نابێتە بورژوایی، مەسیری بزوتنەوەو حزبێک لە نەبەردو سەنگەرێکدا دیاریناکرێت. بەڵکو لە کۆی جەنگی چینایەتی نیوان کرێکارو بورژواییدا ڕۆش دەبێتەوە. ئەوە خاڵێک. خاڵێکی دیکە ئەوەیە؛ ئەم هەڵوێستە هەر چیەک بێت هەڵوێستێکی سیاسی تەکتیکی یەو حزبێکی کۆمۆنیستی کەمێک دورتر لە ئێمە دەتوانن هەر باسی نەکەن. باسی ریفراندۆم و سەربەخۆیی، بەگشتی هیچ پێیوەندیەکی نیە بە

ستراکتەری کۆمۆنیزم و بیرو تیۆری کۆمۆنیستیەوە. سەرەڕای ئەوەی کە ڕەهەندەکی سیاسی گرینگە. بەم مانایەش هەڵەیەکی گەورەیە بە حزبی کۆمۆنیستی کریکاری کوردوستان بوترێت حزبێکی بورژوایی یان کۆمۆنیزمی بورژوایی، چونکە دەڵێی " بڕۆی بۆ سەربەخۆیی"… بەتایبەت ئەگەر ئەم تێڕوانینە لە نێو ڕیزەکانی خۆماندا بیت، ئەوە ترسناکترەو ئاستێک لە لاوازی فکری و تیوری لە لایەک و لە لایەکی دیکەوە درک نەکردنی بردنە پێشەوەی جیاوازە سیاسیەکانە لە کەشوهەوایەکی تەندروستی سیاسی و سالمدا، کە پێویستە نەریتی ئێمە بێت.

نیسبیەتی سیاسی

بە پێویستم زانی کەتایی باسەکە لەسەر پێشەکی نوسینەکەی هاوڕێم خەسرەو بێت. کەسەرتاپای پێشەکیەکەی پەیوەندی نیە بە باسی ریفراندۆمە. وەک نمونە باسی "ناحزبی بوونی سامان کەریم و ڕیفراندۆم" دەکەم من نەمزانی بوو کە پەیوەندیەکی دیالەکتیکی لە نێوان ناحزبی بونی من و ڕیفراندۆمدا هەیە. ئێستا دوای نوسینەکەی هاوڕێی بەڕیزو خۆشەویستم خەسرەو تێگەیشتم کە ئەو پەیوەندیە هەیە. پەیوەندیەکی دیالەکتیکی پێچەوانەیی "معکوس" لە نێوان ناحزبی بوونی سامان کەریم و ڕیفراندۆمدا هەیە. پەیوەندیەکەش بەم شێوەیەیە. سامان ناحزبیە، کەواتە ڕیفراندۆم و سیاسەتی هاوڕێی خەسرەو دروستە. سامان حزبیە کەواتە سیاسەت و تێڕوانینی هاوڕێی خەسرەو هەر دروستە. ئێمە بەڕاستی نوکتەیە و پەیوەندی بە باسەکەمانەوە نیە. "باسی ناحزبی" و" ڕۆڵی شەخسی گرینگە یان حزبی" و " ڕێکریزی جولانەوە"و شتی لەم بابەتە….هیچیان پەیوەندیان نیە بە باسەکەوە. بەرژەوەندی هاوڕێی خەسرەو لەم باسەیدا ڕۆشنە، بەرژەوەندیەک کە مانای نیسبیەتی سیاسی هەیە بە قازانی خۆ، چونکە پایەیەکی واقعی نیەو تەنانەت بە ویژدانی پیوە دیارە. بەڵام لە بەرئەوەی هاوڕێی دەخۆشە و ڕەی وایە تەوەرەیەکی باشی گرتوە، من وەڵامی نادەمەوە. و هیوادارم لە گفتوگۆو دیباتی نەوانماندا دانەبەزینە ئاستی ئەم شێوەیە لە نیسبیەتی سیاسی. پیویستە ئەلگەیەکی ڕاقی و مۆدێرن لە دیبات وگفتوگوو بە کۆمەڵگا نمایش بکەین. ٨.٨.٢٠١٧

سامان کەریم
Saman.karim5@gmail.com

شەڕی دەوڵەت کێن ئەوانەی کە شەڕی دەوڵەتی نەتەوەیی دەکەن؟ 1...

سمکۆ عەبدولکەریم
بەشی یەکەم......

شەڕی گەورە و ملمڵانێی زەقی سەرەتاکانی گەشەی بزووتنەوەی کوردایەتی لەسەرەتادا لەسەر ساغکردنەوە و دروستکردنی ئەو تێگەیشتنە بوو، کە ئایا کورد نەتەوەیە یان نەتەوە نییە؟
ئەو مشتومڕە زیاتر لەنێوان چەپڕوەکانی عێراق و کوردستانی ئەو زەمانی حزبی شیوعی و نەتەوەیی و نەتەوەییە چەپەکانی ئەو دەمی پارتی دیموکراتی کوردستان کە مام جەلال بە چەپی پێشکەوتوخوازی شۆڕشگێڕانەی وەسف کردون لە ئارادا بوو.
بە درێژایی مێژوو دوو دیدگای ئایدۆلۆژی زۆر زەق و دیار هەبوون، کە هەموو جۆرە شێوازێکی فیکری و ئاینیان بەکار هێناوە بۆ سەرکوتکردنی نەتەوەکان بە ئامانجی کۆمەڵکردنیان لە چوارچێوە و بازنەی ئەو فیکر و بیروباوەڕ و دیدگایەی کە هەیان بووە بۆ نەتەوە و نەتەوەکان.
ئەم تێگەیشتنەش لە فەلسەفەی کۆمۆنیزم و ئیسلام تێناپەڕێ، کە ئەم دوو باوەڕە، دوو باوەڕی زۆر وێکچوون لەو مەسەلەیەدا، ئیسلام لە ڕوانگەی ئوممەتی ئیسلامەوە دەروانێتە نەتەوەکان و پێی وایە دەبێ نەتەوەکان لە سێبەر و چەتری ئیسلامدا جێگیر بکرێن و بمێننەوە، بەدەر لەمە هەرجۆرە هەنگاوێك بۆ دەرچوون لەو یەکێتی-یە دەرچوونە لە باوەڕی ڕاستی ئیسلام، بەڵام ئەو بیروباوەڕە ڕۆژ بەڕۆژ لە گەڵ بەرەوپێشچوونە ژیارییەکان کاڵبووەوە.

هەروەك کۆمەنیزم-یش نەیتوانی ئیسپاتی ئەو باوەڕەی بکات، کە بوونیادنانی دەوڵەتی نەتەوەیی شتێکی مایە پووچ و بێهودەیە، بەشێوەیەك هەر لە سەرەتاوە کۆمەنیستەکان کەوتنە بەیەکدا هەڵشاخان لەسەر ئەوەی کە ئایا فەلسەفەی مارکسی، یان مارکسی لینینی ڕێگا بە

دامەزراندنی دەوڵەتی نەتەوەیی دەدات، یان نا، لە کاتێکدا دامەزرانی هەر جۆرە دەوڵەتێکی نەتەوەیی هەنگاوی یەکەمە بۆ هەرس پێهێنانی ئوممەمییەت.
ئەو ئوممەیەتەی کە لای هەریەك لە ئیسلام و کۆمۆنیزم وەك شکل و بەشێك لە جەوهەریش یەك مانای هەیە، واتە بە شێوەیەکی گشتی ڕەتکردنەوە یان باوەڕ نەبوون بە دەوڵەتی نەتەوەیی هەڵقوولاوی ئەو دوو بیرو باوەڕەیە، کە ناکرێ لە دەرەوەی ئەو دوو دیدگاو تێگەیشتنەوە گفتوگۆی هەموو ئەوانە بکەین کە خەریکە هەڵوێستەکانیان لە بەرامبەر سیاسەتی پارتی و تەبەنی نەکردنی ڕیفراندۆم، دەگوازنەوە بۆ ڕەتکردنەوەی دەوڵەت، بەبیانووی ئەوەی ئەم دەوڵەتە دەوڵەتێکی ستەمکارە و ناکرێ قیول بکرێ.

بۆیە لەمەڕ تێڕوانینیان بۆ سەربەخۆی و دامەزراندنی دەوڵەت، دەچنەوە سەر جەوهەری ئەو باوەڕەیان، کە لە ئەساسدا پێی پەروەردە کراون جا چ کۆمۆنیستە خۆ بە عەیار 24 زانەکان بن، یان ئیسلامییە خیلافەت خوازەکان.
دەکرێ لەم گۆشەوە نیگایەوە بڕوانینە بۆچوون و دەربڕینی هەندێ لەو نووسەرانەی، یان کاردیرە حزبیانەی لە بارەی دەوڵەتەوە قسە دەکەن و کردوشیانە، هەڵەیەکی گەورەی هەندێ لەو نووسەرانە ئەوەیە کە لە مەسەلەی قسەکردن لەسەر پارتی و دەربڕینی ڕەخنەکانیان سەبارەت بە ڕیفراندۆم کەوتنە باسی قسەکردن لە دەوڵەت، تا ئاستی ڕەتکردنەوەی بەبیانووی ئەوەی، کە ناکرێ تەبەنی دەوڵەتێك بکرێ کە پێشوەخت زەمانی دیموکاتییەت بوونی و سیستەمە سیاسییەکەی نەکرابێت.
لێرەدا هەندێ لە دیدو بۆچوونەکانی رابوون مەعروف بەنمونە دەهێنمەوە، بەو مانایەی ئەو لە رابردوودا کۆمۆنیستێکی دژە نەتەوە بووە و لە ئێستاشدا بیرئیسلامییەکی هەمدیسان دژە نەتەوەیە، ئەوەشی وایکرد ئەو هاوڕێیەم بەنمونە بهێنەوە ئەوە بوو کە وەك مونەزرێکی دیاری گۆڕان تێزێکی لەمەر دەوڵەت خستێتە بەردەم سەرکرادیەتی بزووتنەوەکەی و ڕای گشتی.

ئەو کە ئێستا پەرلەمانتارێکی گۆڕانە و بە کۆمەڵێك دەستەواژەی کۆمۆنیستیانە بەربێتە گیانی دەوڵەتی نەتەوەیی و پێی وایە ناکرێ پشتیوانی لەوەها هەوڵێك بۆ دامەزراندنی دەوڵەتی کوردی بکرێت، چونکە ئەو پێی وایە داهاتووی ئەم دەوڵەتە لە زیندانێکی گەورە بەولاوە شتێکی دیکە نییە.
رابوون پێچەوانە و جیاواز لە بۆچوونی زۆر لە نووسەران و سیاسییەکانی بزووتنەوەکەی، جۆرێك لە ڕای گشتیش، ئەو هەوڵەی پارتی

بۆ دامەزراندنی دەوڵەت بە جدی لە قەڵەم دەدات:
(پارتی بەجدی سەرقاڵی ئامادەکارییە بۆ دەوڵەتەکەی و بە ئاشکرا و نهێنی بنەماکانی دادەمەزرێنێت).

ئەم دانپیانانەی ڕابوون بەسە بۆ ئەوەی لێیەوە گفتوگۆ لەسەر جەوهەری تێگەیشتنەکەی بکەین بۆ تێڕوانیین و تێگەیشتنی دامەزراندنی دەوڵەتی نەتەوەیی.
بۆیە بەدەر لەو تێگەیشتنە هاوبەشانەی هەر تاکێك لە کۆمەڵگا هەیەتی بۆ بنەماکانی دیموکراتی دادەپەروەری و دامەزراندنی دەوڵەتێك لە دەرەوەی هەموو ئەو تێگەیشتنانەی رابوون و جۆرێك لە خەڵکی دیکەش هەیانە شتێك نییە تەنیا بە بیری ڕابووندا هاتبن و ئەو بیەوێ بە گوێ و بیری ئێمە مانانیدا بێنێتەوە. چونکە هەموو ئەوانە کۆمەڵێك ڕاستی و بنەمای فیکری هەر کەسێکی وشیارو ناوشیارن، هەمووانیش خەبات بۆ وەها دەوڵەتێك دەکەن، بەڵام ئەگەر ئاماژەکان بەو ئاراستییەن ئەوە دیسان ئەوە ناگەیەنێ کە بەم بیانوانەوە ڕێگە لە دامەزرانی وەها دەوڵەتێك بگیرێ، چونکە ئەوە ئەوپەڕی ناتێگەیشتن و بێئاگایە لە مێژووی جیهان، لەڕووەیەکی دیکەوە ئەوپەڕی بێمتانە بوونە بە ئیرادەی میللەت لەوەی لە داهاتوودا چۆن دەکرێ کۆمەڵگا بە ژیان لەوەها زیندانێك قایل بێت، بەتایبەتی لە جیهانێکی تەواو جیاواز لەو ڕابردووەی کە ڕەنگە مانەوەی دەسەڵاتدارانێکی لەو شێوەیە لە ڕابردوودا مومکینتر بووبێ لە ئێستا.

لەگەڵ هەموو ئەمانەشدا ئەوەی بەلای منەوە گرنگە و دەبێ هەمووان لە خەمی ئەوەدا بین جۆرێك لە گفتوگۆ و هەڵوێستی دژ بە یەك بێتە ئارا و بە شێوەیەکی ئاساییش وەربگیرێ، چونکە مەرج نییە یەکریزی و یەك هەڵوێستی هەمیشە بەرەو ڕێیە ڕاست و دروستەکەمان بەرێ، لە مێژووی رابردوومان‌دا، شۆڕشی ئەیلول بە نمونە، یەکێکە لەو ڕووداوە یەك هەڵوێستیانەی نەتەوەیەکی بەرەو هەڵدێر برد.
ئەگەرچی زۆربەی زۆری ئەوەی ئێستا لە سەر پرسی ڕێفراندۆم و دەوڵەت دەوترێن و دەنووسرێن، جگە لە خولانەوە لە بازنەی رق و کینە و بیری تەسکی حزابەیەتی بەولاوە شتێکی تر نییە، لەمڕوەوە کەمترین خوێندنەوەی فیکری و مێژوویی بۆ ئەو باتە گرنگ و هەستیارە کراوە.
مەترسی و گرفتی گەورەش لەبەردەم بەشێکی زۆر لە ڕۆشنبیران و سیاسییەکانی کورد ئەوەیە، کە نەیانتوانیوە لە ئەلقەی ئەو تێگەیشتنە دۆگما و دەمار گیرییە فیکری و ئایدیۆلۆژی و حزبییە دەربازیان بێ، بۆیە هەموو شتەکان هەر تەنیا بەڕەش و سپی دەبینن.

له كاتێكدا بیرمەندانی عەرەب دەمێكە ئەوەیان تێپەڕاندوە، بە شێوەیەكی زۆر ئاسایی گفتوگۆی هەموو شتە پیرۆزەكانیان دەكەن هەر لە ئاینەوە بگرە تا دەگاتە بیری عروبە، ئەگەر لێرەو لەوێش هەندێ جار یەكتریشیان تەكفیر و خائینیش كردبێ، بەڵام سەرەنجام ئەم حالەتە نەبۆتە هۆی قوفلدانی بیركردنەوەی تر، بەپێچەوانەوە لە رابردوودا هەندێ لە سەركردەو وڵاتانی عەرەبی، چ لە پێناو بەرژەوەندی تەسكی خۆیان یان وڵاتەكەیان، یانیش بەرژەوەندی گشتیدا بوو بێت، هەنگاویان هاویشتوە، جا با ئەو هەڵوێست و هەنگاوانەشیان پێچەوانەی ئەو تێگەیشتنە گشتیانە بووبێ كە ئەودەم لە ئارادا بووە، هەموو ئەوانە دواتر خراونەتە بەر لێكدانەوە و شیكردنەوەی ئەقلی بۆ ئەوەی بەشێوەیەكی ڕاست و دروست هەڵسەنگاندیان بۆ بكرێ، بۆیە دەبینین زۆربەی ئەو گفتوگۆ و كتێبانەی ئەوان لە بارەی ئاینی ئیسلام و نەتەوەی عەرەبەوە دەینووسن، تا ڕادەیەكی زۆر ئێمە ناتوانین، یان ڕاستر بڵێیم بە شێوەیەكی ئاشكرا نەمانتوانیوە بشیان كەینە كوردی.

لە ڕووی هەڵوێستی نەتەوەییەوە ئوردن لە دەركردنی فەلەستینییەكان و میسر لە ڕێككەوتننامەی كامپ دێڤد و دواتریش سەبر سەبر دروست كردنی پەیوەندی دوو قۆڵی لە نێوان وڵاتانی عەرەبی و ئیسرائیل، كە سەردەمانێك ئەوە كوفر و خیانەتێكی گەورە بووە لای زۆربەی هاوڵاتیانی عەرەب، بەڵام دواتر توانین ئەو گرێ دەروونی و فیكرییە تێپەڕێنن.

لە هێنانەوەی ئەم نمونانە من مەبەستم ئەوەیە قسەی یەكلاكرەوە لە سەر هەندێ مەبادئی ئەخلاقی و نیشتمانی و ئینسانی بكەم، هەروەها دەمەوێ بڵێم دەربڕینی بۆچوونە جیاوازەكان، تا ئاستی هاوهەڵوێست نەبوونیش لە ئاست پرسە نیشتمانی و سیاسییەكان دەبێ ئاساییانە لێیان بڕوانین و خۆمان بەدوور بگرین لە تەخوینكردنی یەكدی، چونكە مەرج نییە هەمووان بەیەكەوە ببین بە خاوەنی سەركەوتنەكان، یان هەمووشمان بەیەكەوە ئۆباڵی شكستەكان لە ئەستۆ بگرین.

كاتێك توانرا هەمووان تەعبیر لە بیروبۆچوونەكانی خۆیان بكەن، مانای وایە دەتوانین هەنگاو باوێین، بۆیە ڕێگەگرتن لە دەربڕینە جیاوازەكان مەترسییەكی گەورەیە و دەبێ ڕۆشنبیران بە هەموو شێوەیەك لە هەوڵی بەرپەرچدانەوە و ڕێگركردن بن لە وەها تێگەیشتنێك، چونكە دوور نییە لێكدانەوە و تێگەیشتنێكی هەڵە میللەتێك دووچارەی نەهامەتییەكی گەورە بكات. لەم ڕوانگەیەوە حەقی هەمووانە تێگەیشتنی خۆیان دەربڕن، بەڵام لە ئاستێكی بابەتیانەی باڵای دوور لە بووغزی سیاسی.

لێرەدا دەمەوێ ئاماژە بۆ ڕووداوێکی گرنگ و مێژوویی بکەم، کە دەکرێ بە شێوەیەك لە شێوەکان بەراورد بکرێ بەوەی ئێستا لە بارەی ریفراندۆم و دەوڵەتەوە دەگوزەرێ.

مام جەلال لە کتێبی دیداری تەمەندا کاتێك باسی سەرەتاکانی تێکچوونی پەیوەندییەکانی نێوان عەبدولکەریم قاسم و بارزانی باوك دەکات، زۆر بەڕوونی تیشکی خستۆتە سەر هۆکار و چۆنییەتی هەڵگیرسانی شۆڕشی ئەیلول، بەشێوەیەك ئەوەی دەربڕیوە کە بارزانی لە پشتیوانیکردنی سەرۆك عەشیرەت و پاڵپشتیکردنی ناڕەزایەتیەکان دژ بە قاسم، هەرگیز مەبەستی ئەوە نەبووە ناکۆکییەکەن بگەنە ئاستی لێکترازانی تەواو و هەڵگیرسانی شەڕ، کە لە ئەدەبیاتی کوردیدا پێی دەوترێت شۆڕشی ئەیلول، بەڵکو ئامانجی بارزانی لە قوولکردنەوەی ناڕەزایەتییەکان بۆ ئەوە بوو فشاری زیاتر بخاتە سەر قاسم بۆ ئەوەی سەرەنجام بەدەنگ داخوازی و داوکارییەکانی کوردەوە بێت، لەم نێوانەدا مام جەلال و بەشێك لە برادەرانی مەکتەبی سیاسی هاوهەڵوێست نەبوونە لە گەڵ ئەو سیاسەتی بارزانی و پێیان وابووە کە ئەنجامی ئەو سیاسەتە خراپ بەسەر کورددا دەشکێتەوە و چاوەڕوان ناکرێ ئانجامەکەی بەم شێوەیە بێت کە بارزانی پێشبینی دەکرد، بەڵام بە هۆی چەند هۆکارێکەوە لە نێویاندی مەسەلەی پاراستنی یەکڕیزی کورد، کە هۆکارێك بووە وای لە مام جەلال و برایم ئەحمەد و ئەو چەند ئەندامەی مەکتەبی سیاسییە کردوە، وێرای بۆچوونی جیاوازیان بە ناچاری بەگەڵ سیاسەتەکەی بارزانی بکەون، کە دواتریش دەرکەوت فشارەکان بوونە هۆکارێك بۆ بەتەواوی لێکترازان و هەڵگیرسانی شۆڕش، بە پێچەوانەی ئەوەی کە بارزانی نەخشەی بۆ کێشابوو، واتە بۆ ئەوەی نەبن بە دوو بەرەی دژ بەیەك و دابەشی سەر بەری نیشتمانی و نا نیشتیمانی نەبن مام جەلال و هاوڕێکانی بەناچاری چوونە پاڵ تێگەیشتنەکەی بارزانی.

ئەوەی ئەمڕۆش لە بارەی ریفراندۆم و دامەزراندنی دەوڵەتی کوردیەوە دەگوزەرێ و وەك لە کەناڵە جیاجیاکانیشدا گوێ بیست دەبین، زۆر باش دیار نییە کە ئایا بەڕاستی خستنەڕووی ئەم مەسەلەیە بۆ فشار خستنە سەر حکومەتی عێراقییە بۆ ئەوەی مل بدات بە داخوازییەکانی کورد، وەك ئەوەی لە سەرەتاکانی بەر لە هەڵگیرسانی شۆڕشی ئەیلول ڕوویدا، یان بەڕاستی هەنگاو تێگەیشتنێکی جدییە بۆ دامەزراندنی دەوڵەت، چونکە ئەگەر ئەو تێگەیشتنە لای هەموو ئەوانەی کە ئێستا چوونەتە ژێرباری ئەو سیاسەتەو بەڕاشکاوی لایەنگری خۆیان بۆ ئەنجامدانی ریفراندۆم دەربڕیوە، هەمان ئەو

ناچارییەی سەردەمی بەر لە شۆڕشی ئەیلول بێت، ئەمە هەڵەو هەنگاوێکی خراپ و پڕ مەترسییە کە جارێکی دیکە بەهۆی ئەوەی نەبنە دوو بەرەی دژ بە یەکی نیشتیمانی و نانیشتمانی، دوور نییە دووچاری کارەساتێکی دیکە ببینەوە، بۆیە با بەهۆی بەرەی نیشتیمانی و نا نیشتمانی رێ لە جیاوازییەکان نەگرین.

ئەگەر لە چوارچێوەی دووبارەبوونەوەی مێژوو بڕوانینە پڕۆسەی ریفراندۆم، یان ڕاگەیاندنی دەوڵەت، ئەوە دەبێ پێچەوانەی ئەو وتەیەی هیگل-یش بڕوانینە مێژوو، کە دەڵێ: ڕووداو و کەسایەتییەکان دووجار ڕوودەدەن، یان دووبارە دەبنەوە. ڕەنگە بۆ کورد لە بارەی کەسایەتییەکانەوە شتێك ڕاست بێ، نەك هەر دووجار ڕەنگە هەر دووبارە نەبنەوە، بەڵام بۆ ڕووداوەکان ڕەنگە چەندین جار دوبارە ببنەوە، هەموو دووبارە بوونەوەیەکیش نیشانەی ئەوەیە کە ئێمە کوتوینەتە بەر کاریگەری ئەو وتەیەی لای کورد و گەلانی دونیاش هەیە کە پیرەکان دەڵێن (هەر قسە مەکە شتێك بکە). ژیژەك ئەم قسەیەی پیاوانی پیر بە قسەیەکی زۆر گەمژانە تێدەگات. بەومانایەی دەیەوەی بڵێ ئینسانەکان زۆر شتیان کرد، کە هەمووی هەر تێکدان و کاولکاری بوو، بۆیە کاتی ئەوە هاتوە پاشەکشە لە کردەکان بکەن و لەمەودوا شتێکی شیاو بڵێن، لێرەوە ژیژەك دەیەوێ بڵێ ئێمە زۆرجار باس لە شتێك دەکەین لە بڕی کردنی، بەڵام هەندێ جاریش شتێك دەکەین بەبێ ئەوەی قسەیەکی لەسەر بکەین، یان بمانەوێ بیکەین.

ئەو نمونە بەو دێنێتەوە تۆ کاتێك بڕێکی زۆر پارە لە چارەسەرکردنی کێشەیەکدا خەرج دەکەی، بەڵام ئامادە نیت بیر لە هۆکارە بنەڕەتییەکانی دروست بونی کێشەکە بکەیتەوە.
لە ئێستادا ئێمەی کورد بە دۆخێکی هاوشێوەیەی ئەوەدا تێدەپەڕین لە نێوان دووبارەبوونەوە و کردە و قسە نەکردندا، ئەوان بۆ دەیانەوێ دەمی ڕۆشنبیران داخەن بۆ ئەوەی هیچ نەڵێن، ئەوان بۆ دەیانەوێ تەنیا دەبێ وابکەن، مەرجە بەرهەمی هەموو کردەیەك ئەوە بێت کە مرۆڤ بە درێژایی تەمەنی خەباتی بۆ کردوە، بۆیە دڵنیابن ئەوەی ئێستا من دەیبینم دووبارەبووەنەوەیەکی زۆر زەقە.

ئەو دووبارەبوونەوەیەش جارێکی دیکە دەمانگەڕێنێتەوە بۆ ئەو قسەی کە مارکس خستییە سەر قسەکەی هیگل بەوەی بەڵێ یەکەمجار وەك تڕاژیدیا و دووەم جاریش وەك کۆمیدیا دووبارە دەبێتەوە.
بە ئاوڕدانەوە لە مێژووی گەلان، سەدان قارەمانی هەڵکەوتوو دەبینین، سەدان شۆڕشی رزگاریخوازی گەلان لە پێناوی رزگاری و سەربەخۆیاندا لە پێنیاو گەیشتن بە مافی چارەی خۆنوسین دەکەونە

بەرچاو.
کە بە ئامانج گەیشتنی هەندێکیان بە هەورازێکی زۆر سەختدا تێپەڕیوە و هەندیکیشیان نشێوییەکی ئاسان.
روداو و پێشهاتەکان بۆ سەرجەم ئەو گەلانەی بە دوای سەربەخۆییەوە بونە دەرفەت و قۆناغێکی باش بووە بۆ رزگاری نەتەوەیی و نیشتمانی، لە پاڵ ئەمەشدا ئیرادەی گەلان و هەڵکەوتنی سەرکردەی جوامێر رۆڵیان کەمتر نەبووە و نییە لە رووداو و پێشهات و دەرفەتەکان، بەومانایەی زۆرجار دەرفەت هەڵکەوتوە، بەڵام سودی لێوەرنەگیراوە.

بۆیە عەقڵ و ئیرادەو تێگەیشتن لە هاوکێشە سیاسییەکان سێ بنەمای سەرەکین بۆ سوود وەرگرتن لە هەر دەرفەت و پێشهاتێك کە دێنە پێش، ئەمەش بە سوود وەرگرتن لە مێژووی گەلان، وەك سیاسییەکی ئەوروپی گوتی کێشەی کورد ئەوەیە مێژووی نەخوێندۆتەوە.
لە قۆناغێکی وەك ئێستادا بۆ نەتەوەیەکی وەك کورد، کە دەکرێ بە بەجێماوێکی مێژوویی دابنێن لە رووی گەیشتن بە مافی چارەی خۆنووسین، بەو مانایەی ئێمە لە قۆناغێکی زۆر درەنگی پرسی سەربەخۆیداین، لە قۆناغێکداین کە خەریکە سەربەخۆیی ئەو پیرۆزی و شەوقەی جارانی نامێنێ، ئەگەر جاران هەمووومان بە یەکەوەو بێ دوودڵی لە خەیاڵی سەربەخۆیی و دروستکردنی دەوڵەتی کوردیدا بووبین، لە ئێستادا دەبینین ئەو پرسە کەوتۆتە بەردەم رای جیاوازەوە، ئەمەش تا رادەیکی زۆر پەیوەندی بەو پێشکەوتنە خێرایەوە هەیە، کە ژیان و گوزران و چوونە نێو دونیای خۆشی و کەیف و سەفا، کۆمەڵگای وەها گوشیوە، هێندەی بیر لە ژیان دەکاتەوە نیو هێندە خەیاڵی بەلای سەربەخۆییەوە نییە، بەتایبەتیش کاتێك دەبینین دادپەروەری لەوپەڕی پاشاگەرادانی دایە و لە ئێستاوە کۆمەڵێك بەهەشتیان بۆخۆیان دروست کردوە و خەڵکانێکی زۆریش لە نێوان ئەو بەهەشتە و جەهەنەمەدا دۆش داماوان و باوەڕیان بەوەش نییە رۆژێ لە ڕۆژان ئەوانیش بتوانن پێیەکیان بخەنە نێو ئەو بەهەشتەوە.

دوو شیعری جەلالی میرزا کەریم

ڕێگا

نامە داخراوەکانی دڵ
لە تەوژمی خۆشەویستی لێوی بەفری
تابلۆی شانۆی خۆرهەڵاتی ڕیگاکانا
ئەکرێتەوە
لە کاروانی گەڵاڕێزانی پایزی گوڵا
لەزستانی سنگی هەورا
هەمان وەرزی نمەی بەهار
بەسەر لووتکەو
قەدپاڵ و نشێوەکانا
ئەڕژێنەوە.
* * *
سێبەری باڵدارێکی بێ پاسەپۆرتی
سەرهەڵگرتوو
بەندەرەکانی زریانی
وەیشوومەی شەوی هەڵتەکان
هەناسەی گەرمی هێلانەی
گەرووی خواروو
بووە ملوانکەی ژیلەمۆ و
لە گەردنی نەرمی وەک لۆکەی خۆی ئاڵان.
* * *
-ئ□ی با□□کانی پرشنگی خ□ری وش□!
ب□ست□□□کی د□مار□کانی ب□ د□نگی
جێ مەهێڵن
پەردەکانی پەنجەرەی زامی بێ گرشە،
بە دواتانا .. لاشەی زەوی
وێڵ ئەکێڵن.
* * *
ک□ ئەیزانی ؟..
جانتایەکی خۆڵ لێنیشتووی ماندووی ڕێگای
مەڵبەندێکی دووری کەساس ..
ئەگاتە بەردەمی پاسگای تەمی تەکساس
ڕەهێڵەی بارانی خۆری،
تۆزی سەر ڕووی ئەشواتەوە..
گوێزانی برووسکەی دڕی،
دوگمەی سینگی ئەکاتەوە
کۆ ئەیزانێ؟؟
* * *

کێ ئەیزانێ ؟..
نیـنۆکی درێژی ئەوسای مەلای خەتێ
لەدووتوێی ئایەتەکانی ناو قورئانا
سەروچاوی یەزدان ئەڕنێ
هەمان و هەمان پەنجەی تر
ل□ بەردەرگای کۆشکی سپی و
سوور و سەوزی (ڕەشا) ئەدڕی.
* * *
نەوەک هەور،
کەسەرچاوەی خۆی ئەزانی
نەوەک .. ڕاچڵەکینی تەور
کە مەچەک و
بازووی کاوەی خۆی ئەزانێ
نەوەک .. ڕەنگی ئەرخەوانی
گۆڕستانی پێشمەرگەکان،
کە لافاوی
ڕێی خوێنینی خۆی ئەزانی
بەڵکو ئێوەش
گەورەکانم،
ئەتانزانی.
* * *
ئەتانزانی پەری ئاوات،
لەکەژاوەی دڵدارانی ئاوارەوە
نەبێ .. نایەت.
ئەتانزانی .. کەشتی شادی،
لەڕۆخی زامی دەریاوە
نەبێ .. نایەت
ئەتانزانی .. خۆر لە چرکەی
پەلەپیتکەی تفەنگەوە
نەبێ .. نایەت.
ئەتانزانی .. شنەی ئاڵا لەناو ڕێژنەی
ڕاستبوونەوەی سێدارەوە
نەبێ .. نایەت.
* * *
پۆستەرێکی ناوچەوانی هەواڵنامەی
بێ کۆتایی هاوارێکی ڕووت و برسی
دەنگ و باسی "کۆماری ئیفلاتوون" ی لە

گالیسکەی هاوین و قژی
بێ قردێلەی گوڵەگەنمی ئ□ پرسی.
پەپوولەکانی سەرابی مۆمێکی کوێر.
چین چین بەنێو ڕەنگەکانی
تابلۆی تراژیدی پرسا گوزەریان کرد
مەشخەڵی بەرپێی ناسۆریان،
ئیتر سەرەتای توولەڕێی
بەرەو عیشق دەستی پێ کرد.
1979

تەمەنی دەساڵەی دێڕێک

چەپڵە ڕێزان..
نمەی چاوی ئاسمانێکی پڕ لە گریان
بەسەر یادی ڕاچەنینی شارەکەما
ئەبارێنن ..
دروشمە بەخوێن تەڵخەکان..
سەرەنێزە مەدالیای بەهرەی تاوان
ب□ بەرۆکی قارەمانی مێژووەکەما
ئەچەقێنن
سروودی سەروەختی زاری ڕیاکاران
وەکو سنگی زبری هەوری ڕەشی زستان
نیگای چاوی ئەستێرە لە وەرزی خەما
ئەپرووێنن
ڕۆژنامەکان
کامێرا چاوچنۆکەکان
میکرۆفونی وتاربێژە درۆزنەکان
هەموو ڕۆژێ لە فەرهەنگی
ناوودەنگی
دلێرانەی شۆڕشەکەما
باڵی وشە
زاری وتە
ئەقرتێنن.
* * *
وا .. دەساڵە چاوی هیوا
گڕ ئەڕێژێ

وا .. دەساڵە چەکی بڕوا
تۆوی خۆزگە
لەناو زامی
سەنگەرەکانا ئەنێژێ
هەتا ساوای سەر بێشکەشمان
ژەکی خەم و ژان ئەچێژێ.
* * *
خەونی شاری حوزەیرانمان
کەی کەژاوەی گڕ و خوێنی بەڕێ ئەکرێ
جارێکی تر .. شەهیدانمان
کەی پێ ئەگرێ
کفن ئەدڕێ
ڕائەپەڕێ.
* * *
منداڵێکی لەدایک بووی قریشکەی قوڕگی خنکێنراو
لە پێشمەرگەیەکی پرسی..
کەی هەنسکی،
دەساڵەی دایکم بەرئەگرێ؟!
* * *
تفەنگ گریا:
” وا .. دەساڵە .. خەرمانی خوێنمان شەن ئەکەن”
هەزاران چاوی ڕەنگ گریا
” وا .. دەساڵە .. کانیی وشەمان بۆگەن ئەکەن”.
* * *
پێشمەرگەیەک لە شاعیرێکی نوێی پرسی
کەی شیعرێکم بۆ ئەنووسی
پشکۆی ئاگردانی زامم هەڵگیرسێنێ
لەشکری خەم بورووژێنێ؟!
* * *
هاژەی یادی دەساڵەی شاعیر .. چرپانی !!
جارێ ئەمساڵ .. هۆنراوەکانم ئەدڕێنم
چونکە زاری وشەکانی
بێ گول□□ی□..
ب□ گول□□ی□..
چونکە سنگی دێڕەکانی
بێ نەڕەیە ..
بێ نرکەیە ..

* * *

چاومان ..
چاومان ، هەموو ڕۆژێ بەدوای ڕێگای ژانی
کوردستانی
لەت کراودا .. هەنگاو ئەنێ
ناومان
هەموو ڕۆژێ لەسای شین و قوڕپێوانی
هەتیوانی
بێ ناونیشان .. خۆی ئەڕنێ.

* * *

“سێبەری تەرمی مردووان بەخوێن بشۆن”
سەرهەڵگرن .. بڕۆ .. بڕۆن”.

* * *

دڵدارەکەم .. دوای خوێندنەوەی.. ئامۆژگاری
ڕێکخەری شار..
وتی : بۆ کوێ .. سەرهەڵگرم ..
قوڕگی کام نەهەنگی تاری
دەریای شەوگار
بەسەوڵی پرچم هەڵبدڕم.

* * *

مەلا بانگدان .. هێشتا دووکەڵ ..
لە ئاسۆدا گرێی ئەدا داوی مەتەڵ
تارمایی شۆڕەسوارێکی باڵا ئاگر..
لەناو دۆزەخی هەزاران پرسیاری کوێرا خۆڕاگر
شریخەی قامچی وەشانی
وەک گۆرانی
ئەیووت .. سەرهەڵگرن .. برۆن ..
جارێکی تر سەنگەر بەخوێن .. بەگڕ .. بشۆن .

کـــــاروان و ئـــــــارام و بێ

ئینسافییەکی زۆر … فەرزاد چەلەبی

کاروان کاکە سوور لە ماڵپەڕەی (دەنگەکان) بڕیاری وازهێنانیدا لە نووسین وەك نارەزاییەك بەرانبەر دۆخی نالەباری رۆشنبیری و سیاسی کورد، پاشتر ئارام سدیق لە سایتی (خاك)! هۆکارە راستەقینەکەی دەخەمڵێنێت کە دەڵێت:

" ئەم وشیارییەی کاروانە کە بڕیاری وازهێنانی پێ دەدات، چونکە دەزانێت هیچی ئەوتۆی نوێی پێ نییە.

کاروان بەئاوازی ئەو هەوادارانەی هەڵپەڕی کە وەکو "داهێنەر" دەیانناساند، هەر ئەوەش بوو کاروانی تووشی وەهمی داهێنەربوون کرد.

بڕوام وایە ئامانجێکی سەرەکی ئەم نووسەرە، ڕاکێشانی سەرنجی خوێنەران بووە بەلای خۆیدا ".

سەرەتا دەمهەوێت ئەوە بڵێم من کە لە ڕۆژهەڵات دەژیم، هیچ کام لەو دوو نووسەرە عەزیزە ناناسم تا بڵێن بەرگری لە یەکێکیان دەکات و دژی ئەوی ترە، بەس پێوەری زانستی و ویژدانم لە خوێندنەوەی نووسینی هەردووکیاندا بەکارهێناوە، کە لەم خاڵانەدا کۆیان دەکەمەوە:

یەکەم/

بۆ داخەوە نازانم کاك ئارام چ میتۆد و پێوەرێکی رەخنەیی جێبەجێکردووە لە نووسینەکەیدا کە قەزاوەت لەسەر نییەت و بڕیاری ناو دڵی کاروان دەکات؟

دووەم/

گەر ئەو بێڕێزی و کەمکردنەوەیەی ئارام بۆ نووسەرێکی وەك کاروان کە لانی کەم خزمەتێکی فەرهەنگ و کتێبخانەی کوردی کردووە، تاکە هۆکارێك بێت بۆ وازهێنانی کاروان و دوورکەوتنەوەی لەو زەنگاوە بۆگەنەی نووسین و بڵاوکردنەوەی کوردی ئەوا هەقی خۆیەتی.

سێهەم/

کاك ئارام دەفەرمێت:

" ئەمە بەلایەک، ئەوەی بۆ من جێگەی سەرنج بوو ئەوەیە وازهێنانی نووسەرێک لە نووسین ئاگادارینامەی بۆ چییە؟

لە پێشوودا بۆ دەیان نووسەری کورد و جیهانی وازیان لە نووسین هێنا بەبێ ئەوەی ئاگادارینامە بڵاوبکەنەوە، "

گەر کاك ئارام تێبگات ئەو ئاگادارینامەیە لە دیدی مرۆڤی رۆشنبیرو

بەئاگاوە دادەنرێت بە گەورەترین هەڵوێستی نووسەر دژی دۆخێکی
ئیفلیجی بێمانای رۆشنبیری و سیاسی کوردی کە مر□ۋ□کانی کەلله بۆش
و بێ بایەخ کردووە.
ئەی باشە کاکە ئارام دەکرێت بەوانەی مان لە خواردن دەگرن بڵێین
بۆچی بڕیارو ئاگاداری وا دەردەکەن؟
پاشتر کاك ئارام کە تەنها بە کوردی دەخوێنێتەوە چوزانێت ئەو
نووسەرە ناودارە جیهانیانەی وازیان لە نووسین هێنا بە جۆرێك لە
جۆرەکان رایان نەگەیاندووە؟ کە دۆخ و دیفاکتۆی هەر یەکەشیان
جیاوازە. یان چ نەنگیەکی تێدایە کاروان داهێنان بکات و ئەو ڕچەیە
بشکێنێت؟
چوارەم/
کاکە ئارام بەس بەوەوە نەوەستاوە قسە لەسەر نییەتی ناودڵی کاروان
بکات و بچووکی بکاتەوە، بەڵکو هاتووە پێناسەیەکی کۆتا بۆ هۆکانی
نووسین دادەتاشێت بۆ هەموو کەڵە نووسەرانی دونیاو دەڵێت:
” نووسەری ڕاستەقینە بۆ ئەوە دەنووسێت، کە لێنەکانی بوون و ژیانی
لە ڕێگەی نووسینەوە پڕ بکاتەوە”
کێ دەڵێت ئەمە راستە؟ ئایا کاك ئارام راپرسی لەگەڵ هەموو کەڵە
نووسەرانی دنیا کردووە تا هۆکارە راستەقینەکەی نووسین لای ئەوان
بزانێت؟ یان پشتی بە چ داتایەکی زانستی و ئەکادیمی بەستووە
لەمەدا؟ کە ئەم وتەیە جۆرێك لە بە مامۆستابوون دەردەخات.
پاشتر کێ دەڵێت زۆر لە شاکار نووسە جیهانیەکان لە کاتی نووسینی
شاکارەکانیاندا کەلێن لە ژیانیاندا بووە؟ بە تایبەتی زۆریان باس
لە خۆیان ناکەن لە شاکارەکاندا.
پێنجەم/
بەداخەوە لەو کورتە نووسینە ئازارو ئێش بەخشەی کاکە ئارامدا بە
زەقی ئەوەمان لا دووبارە دەکاتەوە کە کاروان راستگۆ نەبووە لە
نووسینی هۆکارە حەقیقیەکانی وازهێنانیدا کاتێك ئارام دەنووسێت:
“بڕوام وایە ئامانجێکی سەرەکی ئەم نووسەرەش ڕاکێشانی سەرنجی
خوێنەران بووە بەلای خۆیدا”
لە کۆتاییدا:
چ کەموکوڕی تێدایە نووسەرێکی وەك کاروان کاکە سوور بڵێت: هیچ
سوودمەند نەبووم نە لەحیزب و نە لە حوکمەت! نازانم بۆچی ئەم
وتەیە کاك ئارام توڕە دەکات و لەسەرەتای نووسینەکەیدا بە تەوسەوە
ئاماژەی پێدەدات؟
پاشان دەبوو کاك ئارام ئەوە بزانێت کە بە دڵ بوونی بەرهەمی
ئەدەبی و هونەریش لای خوێنەران ڕێژەیین، دەمێنێتە سەر ئاستی
هوشیاری و تێگەشتن و سەلیقەو زەوقی خوێنەران.

گەر وەك كاكە ئارام دەبێژێت كاروان هیچی پێ نەماوە، خۆ كاروان دەیتوانی بووەستێت تا ٣ یان ٥ ساڵ تاكو هەگبەی داهێنانەكانی پڕ دەبنەوەو شتێكی باشمان بۆ بنووسێتەوە، بەڵام كە بڕیاری كۆتایی خۆی دا بە دووركەوتنەوە لە نووسین، ئەوا راستگۆیی ئەو نووسەرەمان بۆ دەردەخات لەگەڵ خۆی و دەوروبەریدا، نەك بە نموونەی شتی كاڵوكرچی وەك رەخنەی بێ بنەمامان بۆ بنووسێت و بەوەش بدات لە زەوقی زەرینەمان، باشتر وایە بەمجۆرە هەڵوەست بنوێنێت وەك تاكێكی نووسەرو رۆشنبیر.

تێبینی: من نامەوێت شتەكان تێكەڵ بكەم و قسە لەسەر بەرهەمەكانی كاروان بكەم، ئەوە باسێكی ترە، هەر خوێنەرەو رای جیاوازی خۆی هەیەو بە دیموكراتیبوونیش ئەوە دەسەلمێنێت مرۆڤەكان بە زۆرەملێ ملكەچی پێوەرەكانی خۆمان نەكەین.

لە بەغا چی دەهێننەوە بەمان؟… عەلی مەحمود محەمەد

لە ماوەی رابردودا, پارت و كەسایەتیە شیعیەكان, لە عەمار حەكیمی برامانەوە كە شانازی بە پایان بە هەڵوەستی باپیریانەوە دەكرا, تا حیزبی دەعوە بە هەموو باڵ و لق و كەرتەكانیەوە, بە ئایەتوڵا تەقی المودەرسی,دژایەتی خۆیان بۆ پرسەی ریفراندۆم و سەربەخۆیی كوردستان راگەیاند, لە كۆتایشیاندا پیاوە لیبراڵەكە دەستەكەی بارزانی ئەیاد عەلاوی لە هەموویان نەرم تر رەخنەی خۆی گرت و داوای لە كوردەكان كرد ریفراندۆمەكە رابگرن ,گوایە كات لەبار نییە بۆ ئەنجامدانی ئەم پرسەیە ؟؟, ئیتر نازانم كام كات بۆ ئەوان لەبار دەبێت, تا نەتەوەی ژێر دەستەیان مافی خۆی رابگەیەنێت ؟؟ لەم نێوەدا تەنها حیزبی شیوعی عێراقی وەك یەكەم پارتی عێراقی پشتیوانی خۆی بۆ ریفراندۆمی كوردستان وەك مافی نەتەوەی ژێر دەست لە دیاریكردنی چارەنسی خۆی دەربڕی و بە مافی كوردستانیانی زانی ئەو مافەی خۆیان پیادە بكەن بێ قەیدو شەرت.

ئەم هەڵوەستانە, هەڵوەستی باڵە جیاجیاكانی بۆرجوازی عەرەبی شیعەی

دەسەڵاتداری عێراق کە بەسەر چەندین تەوژمی سیاسی دابەش بوونە، ڕەنگدانەوەی بەچوونەکی نەتەوەیی شۆڤینییە، ئەگەر ئەم پارت و کەسایەتیانە ماوەیەك کە خۆیان مەرقی پلە دوو بوون لە عێراقدا، بە ئەوەی شوێن پێی خۆیان لە کوردستان بکەنەوە، هەندێك مافیان بە ئەوا زانیبەت بە کورد و پێکهاتە ستەمدیدەکانی دیکەی عێراق، ئەوا ئەمڕۆ لە پێگەی دەسەڵاتەوە چونەتەوە قاوغی ڕاستەقینەی خۆیان و هەموو مافێك بە نەتەوەو پێکهاتەکان ڕەت دەکەنەوە لەو عێراقەی خۆیان دەسەڵاتدارین.

دەسەڵاتدارانی ئەمڕۆی عێراق وەك بینیمان لە چەند هەفتەی ڕابردوودا قسەی خۆیان کرد، ئەوانەی بڕیاری عێراقیان بە دەستەوەیە چ خۆیان ، یاخود لە ڕێگای ئێرانەوە نموونە باڵاکەیان پەیامی خۆیان گەیاند، ئیتر ئەم شاندە دەچنە بەغا داوای چی زیاتر دەکەن وەك ئەو هەڵوێستانەی بە فۆرمی دەربڕِدراون، بە نیازی چی زیاترن لە دەسەڵاتدارانی بەغدا بەدەستی بهێنن؟؟ ، چ تەوەهەمەکیان بەم لایەنانە هەیە؟؟ ، دەیانەوێت لە گفتوگۆکانی سەر سفری ڕازاوەوە، لە گەڵ قاقای پێکەنینا، مافی ریفراندۆم بە دەست بهێنن و ناوچە دابڕاوەکان بگەڕێننەوە؟؟، دەیانەوێت عێراقی مەلاکان لە ئیسپانیا دیموکراتانەتر هەڵوەست بنوێنن وەك ئەوان بەرامبەر باسك و کەتەلۆنیا دەینوێنن، مافی ریفراندۆم نەك جیابونەوە ڕەتە کەنەوە بە ئەو گەلانە؟.

دەسەڵاتدارانی ئێراق هەڵوێستی خۆیان ڕاگەیاندوە کە هێشتا لە چاوەڕوانی شکست هێنانی پرۆسەکەن بە ئەوەی تەقەی خۆشی سەرکەوتن ڕابگەیەنن و ئەنجامەکەی بکەنە بەڵگەنامەی مێژوویی بە دەست خۆیانەوە، ئەگەریش نا لە ترسی ئەمەریکاو کۆمەڵگای نێودەوڵەتی نەبێت، لەمێژ زوتر نییە فتوا بدەن بە حەشد(بەسیج) تا کوردستان دەگرنەوە قەیتانی پێستاوەکانیان نەکەنەوە.

لە لایەکی دیکەوە هەڵوێستی نموونە باڵاکەی ئەوان کۆماری ئیسلامی ئێرانە بەرامبەر بە گەلی کورد لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان، ئەزموونی زیندوو لە گەڵدا تاقی کراوەتەوە، ئایا بە نیازن ئەمان لە ئیلهام بەخشەکانیان زیاتر بە ڕەوا بزانن.
لە بری چون بە گفتوگۆ لە گەڵ ئەو هێزانەی گفتوگۆ لەسەر ماف لە ئایدیاو باوەڕیان نییە، بایکۆتی حکومەت و هەڵبژاردنەکانی بەغدا بکەن و نوێنەر و ستافی حکومەت بکشێننەوەو خۆ بە ئەگەرەکانی بەردەم جوڵەی حەشدی شەعبی ئامادە بکەن، ئەگەر بە نیازن بەڵێنەکانتان بگەیەننە سەر لە ڕاگەیاندنی سەربەخۆیی دوای پرۆسەی

ریفراندۆم.

دەربارەی هەڵوێستی کۆمۆنیستی بەرامبەر ریفراندۆمی کوردستان ... عەبدوڵا ساڵح !

لە مێژوی هاوچەرخی کوردستان بەتایبەتی و عێراق بە گشتی ، کەمتر بابەتێك ئەوەندە كۆمەڵگای بەخۆیەوە سەرقاڵ کردوە وەك ئەم بابەتی ڕیفراندۆمە ، ئەم بابەتە كۆمەڵگای شەق کردوە بە دوو بەش ، کەمپی (بەڵێ) و کەمپی (نەخێر) ، هەریەك لەم دوو کەمپە بیانو و بەڵگەی خۆیان هەیە .

لێرەدا من نە دەچمە سەرباسی بەڵگەو بیانوی حیزبە قەومیە بۆرجوازیەکانی کوردستان ، وە نە باسی ئامانجەکانیان لەو ریفراندۆمە ،چونکە ئەوەی لەو وڵاتە بژی بێشك لەلای ڕونە تا چ ئەندازەیەك ئەم دەسەڵاتە سەرکوتکەر و گەندەڵە، بەجۆرێك کە ڕەنگە نمونەی کەم بێ یا هەر نەبێ لە دنیادا ! ئەوەی لێرەدا دەمەوێ فۆكۆسی بکەمە سەر هەڵوێستی هەندێك لە كۆمۆنیستەکانە چ وەك حیزب یا کەسایەتی سیاسی کە بە بەڵێ لەگەڵ ئەم ریفراندۆمەن و بانگەوازی جەماوەر دەکەن بچنە پای سندوقەکانی دەنگدان و دەنگ بە بەڵێ بدەن .

بەڵگەی ئەم هاوڕێیانە ئەوەیە کە کوردستان کێشەیەکی قانونی هەیە لەگەڵ عێراق کە پێوەی لکاوە ئەمە وای کردوە کێشەی نەتەوایەتی ، لانی کەم لە ڕوی قانونیەوە ، هەروا بە هەڵواسراوی بمێنێتەوە ، جیا لەوەش فیدرالیزمی قەومی فەشەلی خۆی ئیسپات کردوە ، بەجیا بوونەوەی کوردستان لە عێراق و پێکهێنانی دەوڵەتی سەربەخۆ بەڕە لە ژێر پێی ناسیونالیزمی کورد دەردەهێنرێ و ئیتر چیدیکە ناتوانێ شان خاڵی کا لە ئاقار داخوازیەکانی خەڵك بە بیانوی بوونی حکومەتی مەرکەزی ، بەم شێوەیە خەباتی چینایەتی شەفاف تر دەبێ و خەباتی كۆمۆنیستەکانیش ئاسانتر و خێراتر دەڕواتە پێش .

ماوەیەك لەمەو بەر لەسەر پەیجەکەی خۆم لە فەیسبوك بیرۆکەیەکم نوسیبوو بە هەردووك زمانی عەرەبی و کوردی ، تیایدا ڕەخنەم گرتبوو

لەو هەڵوێستەی بەشێك لە كۆمۆنیستەكان چ وەك حیزب یا وەك كەسایەتی ، كە داوای دەنگ دان دەكەن بە – بەڵێ – بۆ ئەم ڕیفراندۆمە و نوسیبوم (دەمامكەكان كەوتن) ئەوەش وای كرد هەندێك لەو هاوڕێیانە ناڕەحەت و دڵگران بن ، لێرەدا جێگای ئەسەفە ئەگەر هەستی كەسیانم بریندار كردبێ كە من ڕێزی زۆرم هەیە بۆیان ، دواتر دێمە سەر ئەو باسە . ئەم كورتە بیرۆكەیەی من پەرچەكرداری زۆری لێكەوتەوە ، وەك نمونە بەم شێوەیەی خوارەوە باسیان كردبوو ، (تووند) ، (تەنیا بیرۆكەیەكە) ، (لێدوانی نامەسئولانە) ، (هێڵی سوور دادەنێین لەگەڵ تۆ) ، (میدالیای كۆمۆنیست بوون دابەش دەكا) ، (ئەلتەرناتیڤت چی یە ؟) ، و هەندێكیش ووشەی (تەخوین) ی بەكار هێنابوو وەك تەخوینەكەی بارزانی لەقەڵەمیان دابوو ! كە‌ گوایە قسەكەی منیش شتێكە لەوبابەتە ! لەلای خۆمەوە وەڵامی هیچ كام لەم هاوڕێیانەم نەدایەوە ، تەنیا كەسێك نەبێ كە زیاد پێی لێ هەڵبڕیبوو لە چوار چێوەی هەموو جۆرە عورفێكی سیاسی چووبوە دەرێ، ئیتر ناچار دەبوو دەم و دەست وەڵامی بدەمەوە و هەرواشم كرد، دیار بوو دواتر پەشیمانیان كردبۆوە ، هەندێك هاوڕێش بە جۆرێ لە جۆرەكان هاوڕا بوون لەگەڵم ،لەڕاستیدا ویستم تەعلیقەكان تەواو بن ئەمجا بەیەك نووسین وەڵامیان بدەمەوە ئەویش ئەم نووسینەی ئێستایە كە لە بەردەستانە .

سەرەتا پێویستە بڵێم من لەو دەربڕینەی خۆمدا مەبەستم ئیهانەی هیچ كەس نەبووە ، یا شكم دانابێ لە كۆمۆنیست بوونی كەسێك ، یا مێژووی خەباتی كەسم خستبێتە ژێر پرسیارەوە ، ئەگەر بیرۆكەكەم وا لێكدرابێتەوە ئەوە یا من وورد نەبووم لە دەربڕینەكەدا ، یا بەرامبەرەكەم خراپی لێ تێگەیشتوە ! من باسی سیاسەتێكی دیاریكراو دەكەم و بە سیاسەتێكی غەیرە كۆمۆنیستی لەقەڵەم دەدەم ، وە دەستەواژەی (دەمامكەكان كەوتن) پەیوەندی بەم ڕەخنەوە هەیە ئەویش زادەی بۆچونێكی دیاریكراوە دەربارەی هەڵوێستێك كە من بە غەیرە كۆمۆنیستی لەقەڵەمی دەدەم ، هەڵوێستی حزبێك بێ یاخود كەسایەتیەك ، دواتر ورد تر باسی دەكەم .

باسەكە ئەوەندە سادە نیە(تەنیا بیرۆكەیەك) بێت ، نەخێر وانیە ، من باسی سیاسەتێكی ناكۆمۆنستی دەكەم ، سیاسەتێك كە لە ناو كۆمەڵگادا جێكەوتووە لە هەل و مەرجێكدا كە جەنگێك لە نێو ئەو كۆمەڵگایەدا بەرپا بووە لە نێوان دوو جەمسەری جیاواز دەربارەی مەسەلەیەكی تاكتیكی دیاری كراو ،ئەم ڕەخنەیە لەهەڵوێستی ئەو هاوڕێیانەوە دەربارەی ئەم جەنگە ی هەر ئێستا لە ئارادایە و چ

هەڵوێستێکی دیکە بەدوای خۆیدا دێنێ، سەرچاوە دەگرێ ،وە پرسیارێك ڕوبەڕویان دەبێتەوە کە: ئایا ئێوە لە کوێدا وەستاون !؟
هەڵوێستی سیاسی خۆی لە خۆیدا تاکتیکێکی سیاسی عەمەلیە ، ئەوەی لە ناو بزوتنەوەی کۆمۆنیزمی کرێکاریدا دەڵێ تەنیا تاکتیکێکە، دەبێ ئەوە بزانێ کە زوربەی هەرە زۆری خیلاف و گفتوگۆکان لە ناو بزوتنەوەی کۆمۆنستیدا بەدەوری تاکتیکی سیاسیدا دەربارەی ئەم کێشەیە یا ئەویان کە هاتۆتە بەردەم بزوتنەوەکە دەخولێتەوە .
بزوتنەوەی سۆشیال دیموکرات لە جەنگی یەکەمی جیهانیدا، بوو بە دوو کەرتەوە و ئومەمیەتی دووەم ئیفلاسی کرد ، هەموو ئەوباسانەی بەدوای خۆیدا هێنانی دەربارەی تاکتیکی شۆڕشگێرانەی ئومەمی بوو لە بەرامبەر ئەم شەڕەدا ، ئەویش یا تاکتیکی ساتو سەوداو کلکایەتی بۆ بۆرجوازی قەومی هەر ووڵاتێك و ڕیزبەندی لە تەکیاندا ، یا گرتنەبەری هەڵوێستێکی سۆشیالستی ئومەمی لەو شەڕە هەروەك چۆن لینین و هاوڕێکانی بەبەردەوامی پێیان لەسەر دادەگرت ، هەموو لایەك ئەوە دەزانین بۆیە پێویست بە قسەی زیاتر ناکا لەو بارەیەوە .

پرسی ڕیفراندۆم و جیابوونەوە دوو پرسی ئەوەندە گرنگ نین بە بەراورد لەگەڵ جەنگی جیهانی یەکەم ، من پێم وایە سیاسەتی دواکەوتنی بۆرجوازی قەومی کوردی و بەدیاریکراوی پارتی دیموکراتی کوردستان و یەکیەتی نیشتمانی کوردستان تاکتیکێکی سیاسیە، نە لە دوور و نە لە نزیك هیچ پەیوەندیەکی بە سیاسەتی کۆمۆنستی کرێکاریەوە نیە . ئەومڕو لە ناو کۆمەڵگادا جەنگێك لە ئارادایە لە نێوان چینە کۆمەڵایەتیەکان تەنانەت پێش ریفراندۆمیش ، ئەم جەنگە دوای ڕیفراندۆمیش هەر بەردەوام دەبێ ، ئەمڕۆ کەمپێکی زۆرگەورە و فراوان هەیە کە زوربەی هەرە زۆری خەڵکی کرێکار و زەحمەتکێش و کەم دەرامەدو دەست کورت لە خۆ دەگرێ ئەویش کەمپی – نەخێر – ە ، جەماوەرێکی بەر فراوان ڕۆژانە پێبەدەمی هاوار دەکا و نایەوێ لە ژێر سایەی ئەم دەسەڵاتە گەندەڵە دا بمێنێتەوە کە تەجروبەی تاڵی لەگەڵدا هەیە وبۆی دەرکەوتوە تا چ ئەندازەیەك بە بەرژەوەندی ئەوانەوە نامێیەو دوورە لێی ، هەڵوێستێك ئەو دەسەڵاتە ڕەفز دەکا کە هیلاك و ماندوی کردووە ، تاڵانی کردووە ، کوشتویەتی ، تیرۆری کردووە ، دەنگی ئازادی کپ کردووە ، دایپڵۆسیوە ……. کەواتە بینینی ئەو کۆمۆنیستانە کە ئەو تاکتیکە دەگرنە بەر و دەچنە ناو کەمپی دەسەڵاتەوە ، بەدەر لەوەی نیەت و بۆچونەکانیان چیە بەرامبەر ئەو دەسەڵاتە وە بەهەر بیانویەکیشەوەێ بێ ، بێشك ئەم سیاسەتە توشی ڕەخنەی زۆر توند دەبێ ، جێگای ئەو کۆمۆنیستانە لە نێو ڕیزی ئەم جەماوەرە دایە نەك وەستانەوە بەرامبەری . لەبری باس

و جەدەل لەسەر ئەم هەڵوێستە بەشێك لەم هاوڕێیانە دێن و باسی
هەڵوێستی خۆیان دەکەن بێئەوەی بچنە نێو ناوەرۆکی بابەتەکەوە ،
لێرەدا مەبەستم هیچ کەس و لایەنێك نیە بەدیاریکراوی بەو ئەندازەی
مەبەستم ئەو هەڵوێستانەیە کە گیراونەبەر لەبەرامبەر کەمپی – بەڵێ
– لەناو کۆمۆنیستەکان دا .

مەسەلەی مانەوە یا جیا بوونەوە لە عێراق مەسەلەیەکی (ئیسپاتی)
نیە – لێرەدا بە پێویستی دەزانم سەرنجی هاوڕێیان بۆباسێکی مەنسور
حیکمەت ڕاکێشم دەربارەی گرنگی نەفی کردن ، یان نەخێر لە مەنهەجی
سیاسی شۆڕشگێردا کە مەبەستیەتی دنیا بگۆڕێ – بەڵکو مەسەلەی
هاوارێکی گەورەیە لەلایەن جەماوەری بێبەشەوە ، هاوارێك دەنگی –
نەخێر – بەرز دەکاتەوە بەڕوی ئەم دەسەڵاتە کە دەیەوێ خۆی بگۆڕێ
لە دەسەڵاتێکی پاشکۆی عێراق بۆ دەسەڵاتێکی سەربەخۆ و یەکدەست
تاکو بەبێ هیچ سڵکردنەوەیەك دەستبداتە گەورەترین تاوان بەرامبەر
ئەم جەماوەرە بە بیانوی (بەدیهێنانی ویست و ئارەزوی قەومی) ،
دەسەڵاتێك دەیەوێ شەرعیەتی نێو دەوڵەتی بدات بە سەرکوتکردنەکەی ،
لێرەدا جەماوەر هاوار دەکا و دەڵێ نا بۆ ئەم دەوڵەتە ، ئێوەش دێن
و دەچنە نێو ڕیزی ئەم دەسەڵاتە بۆ بەدیهێنانی ئەم سیاسەتە !
ئەم هەل و مەرجەو ئەم بزوتنەوە کۆمەڵایەتیە گەورەیە بێشك زۆر
توێژی ناو کۆمەڵی لە خۆی گرتوە و هەر یەکە بە دوای ئەجیندای
خۆیەوەیەتی ، بەڵام لەدوا شیکردنەوەدا نایەوێ دوای ئەم کەمپی
دەسەڵاتە بکەوێ ، ئەم – نەخێر – ە گەورەیەیە کە دەبێتە رێڕەوی
سیاسی ئەم کۆمەڵگایە و ئێوەش هاتون خۆتان خستۆتە بەرامبەر ئەم –
نەخێر – ە گەورەیە !
من باوەڕم وایە ودڵنیام و بە حوکمی ڕێڕەوی مێژوو هەڵوێستی
مەبدەئی کۆمۆنیستەکان چونە ناو ڕیزی ئەم جەماوەرەیە کە ئەم
دەسەلاتە و سیاسەتەکانی ڕەفز دەکا واتە چونە ناو کەمپی – نەخێر –
.
هەندێك هاوڕێ تۆمەتبارمان دەکەن گوایە سەرمان خستۆتە نێو لمەوە و
واقیع نابینین ،جێگای خۆیەتی لێیان بپرسین کاممان ئەو واقیعە وەك
خۆی نابینین کە هەر ئێستا هەیە!؟

دەربارەی مەسەلەی (تەخوین) سەرەتا پێویستە بڵێم جێگای داخە‌ بە
گوێرەی لۆجیکی کەسێکی بۆرجوازی قەومی دواکەوتوی وەك بارزانی بیر
بکەینەوە ، کاتێك ئەو، یا دار ودەستەکەی ، ئەم ووشەیە بەکار دێنن
مەبەستیانە دوا ڕۆژ کە یەکدەست بوونەوە لەدەسەڵاتدا هەموو –
نەخێر – بێژەکان بە تۆمەتی (خیانەت) بدەنە دادگا ! نەك تەنانەت

خیانەت بگرە خیانەتی گەورە ! کە من پێت دەڵێم ، بۆ نمونە ، یا تۆ پێم دەڵێی کۆمۆنیست نی، ئەوە بەمانای (تەخوین) نیە، ملیۆنەها خەڵکی شەریف و ئازادیخواز و ئینساندۆست لە نێو کۆمەڵگادا هەن و شیوعیش نین ، ئەمجا وەرن با بپرسین ئەم تەقدیسە دینیە چیە دەیدەن بەم جەنگە ؟ خائین و غەیرە خائین !؟ کۆمۆنیزم ژیانە ، وەك مەنسور حیکمەت دەڵێ ، بزوتنەوەیەکی فیکری واقیعی هەر ئێستا مەوجودو لە جەرەیاندایە ، ڕەنگە هەڵە ش بکا و ڕاستیش بکا ، دەکرێ پێم بڵێی تۆ هەڵەی ، بەڵام نابێ بیرت بچێ کە ئەم ڕەخنەی ئێمە لە قەڵەمڕەوی لۆجیکی سیاسی کۆمۆنیستیدایە نەك لۆجیکی (تەخوین) ی بۆرجوازی .
لێرەدا پرسیارێك بۆ خۆم دێتە پێش :
ئەم بیرێکەیەم لە کوێوە بۆ هات ؟ بۆ دەلیل بوو؟ هەروا بێبەڵگە ڕەخنەدەگرم ؟ وەڵامەکە زۆر سادەیە ، نەخێر ، بە بڕوای من لەسەر بنەمای بەتەنگەوە بوونمە بۆ کۆمۆنیزم و بەرژەوەندیەکانی چینی کرێکاربەتایبەتی ،وەبەرژەوەندی جەماوەری بەشخوراو بە شێوەیەکی گشتی ، چونکە باوەڕم بە کۆمۆنیزمی کرێکاریەو ، لەسەر بنەمای تاقیکردنەوەی خەباتی چەند دەیەم لە ڕیزی ئەم بزوتنەوەیەدا دەبێ بەتەنگەوە بم و پێداگرم لەسەر ئەوەی حیزبە سیاسیەکانی بەرەو پەراوێز نەچن و لە ئامانجی خۆیان دوور نەکەونەوە .
بەڵێ ئەمە سیاسەتێکی کۆمۆنیستی نیە و هیچ پەیوەندی بە کرێکارو بەرژەوەندیە چینایەتیەکانیەوە نیە و هەڵدێرێکی ترسناکە زەرەر بە بەرژەوەندیە دوور و نزیکەکانی دەگەیەنێ . ئەو جەماوەرە بەرفراوانەی کەمپی – نەخێر – مافی خۆیانە بپرسن چۆن دەکرێ کۆمۆنیستەکان بەسەر ئەم هەموو نەهامەتیەدا بازدەن کە ئەم حیزبە دەسەڵاتدارانە دروستیان کردوە لەماوەی 26 ساڵ حوکمڕانیاندا ؟ دەبوو کۆمۆنیستەکان پێشەنگ بان لە پەردەهەڵماڵین لەسەر ڕوی ئەم واقیعە تاڵەی باڵی کێشاوە بەسەر ژیان و گوزەرانیاندا ، واقعێك کە تەنیا مشتێك سەرمایەدارو سیاسەتمەداری مشە خۆر سودمەندن لێی ! بەڕاستی ئەمە بازدانە لە بۆشایی دا !
هەندێك باسی زوڵمی قەومی دەکەن و بیریان دەچێت کە ئەوەی سەرکوت دەکا ، لێدەدا ، دەگرێ ، دەکوژێ ، تیرۆر دەکا ، دەدزێ و...... عەرەب زمان نیە ! ئێستا نەوەیەك لەکوردستاندایە پێگەیوە تەنانەت عەرەبیش نازانێ .
بابەتێکی زۆر گرنگی تر بارێ دۆخی کەمایەتیەکانە لە کوردستان کە لەسەر بنەمای قەومی زوڵمیان لێدەکرێ تەهجیر دەکرێن مافیان پێشێلدەکرێ و سوکایەتیان پێدەکرێ ، ئەگەر لە نزیکەوە بیان دوێنی هەمان ئەو حاڵەتەت بۆ باس دەکەن کە بەسەر کورد زمانەکان دەهات لە کاتی دەسەڵاتە قەومیەی یەك لە دوای یەکەکانی عێراق . ئاخر ئەوانە

دەبێ حاڵیان چۆن بێ لەسایەی دەوڵەتی کوردیدا ؟
بابەتەکی دیکەی زۆر گرنگ مەسەلەی ناوچە کێشە لەسەرەکانە ، ئاخۆ کەمپی – بەڵێ – بیریان لەوە کردۆتەوە کە ئیمکانی بەرپابوونی جەنگێکی قەومی کە تەنیا بۆسەیەکی بەسە بۆ داگیرسان ، زۆر نزیکە و هەموو پێداویستیەکانی ئامادەن ؟ داگیرسێنەر چ بارزانی بێ و چ عەببادی لەو مەسەلەیە ناگۆڕێ کە هەردوکیان دوا شتێك بیری لێبکەنەوە ماڵوێرانی زیاتری ئەو خەڵکەیە ،ئاخۆ قوربانیەکانی کێ دەبن ؟ ئایا هەر ئەو چین و توێژانە نین کە ئێمەی کۆمۆنیست بڕیارە بەرگریان لێبکەین ؟ ئەی باشە چارەنوسی هاوچینەکانمان لە باقی بەشەکانی عێراق چی ؟ دوو بارە هەر ئەوان نابن بە کەرەستەی هەر جەنگێك ، قەومی بێ یا تایفی هەر وەك ئێستا لە شەڕی دژی داعش دا ؟
سەرباری هەموو ئەوانەش هەڵوێستی هێزە نێو دەوڵەتیەکانە لەبەرامبەر ئەم ڕیفراندۆمە ، ئەوە جیا لەوەی ووڵاتانی دراوسێ بە ئاشکراو بێپەردە دوژمنایەتی دەکەن ، هەر ئەم هەڕەشانە وای کردوە هەر ئێستا نرخی خۆراك لەبازاڕدا بەرزبۆتەوە تەنانەت پێش ڕیفراندۆمەکەش سەرباری ئەم دۆخە ئابوریە نالەبارە ، یەکێك لەبەرپرسە باڵاکانی هەر ئەو دەسەڵاتە ووشیاری دا لە بەرز بوونەی نرخی کاڵاکان بۆ چەند بەرابەر لە کاتی بەرپاکردنی ڕیفراندۆمدا ، ئەگەر بارزانی برسیەتی خەڵکی لا گرنگ نەبێ وەك خۆی دەڵێ (با لەبرسانا بمرین باشترە لەوەی دەوڵەتمان نەبێ) ، ئەی باشە ئێمەی کۆمۆنیست دەڵێین چی !؟
بەڕاستی جورئەتێکی زۆری دەوێ تا لە لەکەمپی ئەو هێزە بۆرژوازی و قەومیانەدابی واتە کەمپی – بەڵێ – ، کەمپی دەسەڵات، وە ئومێدت پێی بێ ، ئەویش ئومێدێکی موزەیەف نەك واقعی ، و لە هەمانکاتدا پشت بکەیتە ئەم کەمپە پان و بەرینەی بێبەشانی کۆمەڵگا کە پێ بە دەمیان هاوار دەکەن – نەخێر – بۆ ئەم دەسەڵاتەو سیاسەتەکانی .

2017 / 8 / 12

□ □ □

ڕیفراندۆم لە نێوان بەرداشی بەڵێ و نە خێردا … سەرکەوتی جیهاز

بە درێژایی مێژوو، کورد فرسەتێکی وا گەورەی بۆ هەڵنەکەوتووە، کە زۆربەی کوردستانی باشور لە ژێر دەسەڵاتی خۆیدا بێت ، بەردەوام دابەش بوە بەسەر دو بلۆکدا نەتونراوە خاکی کوردی هەموی بچێتە ژێر دەستی حکومرانی کوردیەوە، بە تایبەتی کەرکوک و خانەقین و شەنگال.، کورد زیاد لە سەدەیەکە بە بەردەوامی لە خەبات و تێکۆشاندایە بۆ سەربەخۆیی کوردستان، لەئێستا بەهۆی کۆمەڵێک چەمکی سیاسی و بەرژەوەندی، ڕەوشێک هاتۆتە ئاراوە، دەتوانرێت کورد خۆی تیا بگەیەنێتە ئاستی داخوازییەکانی و جێگەو پێگەی خۆی وەک کیان تیایدا بناسێت.،ئەوەی لە ئێستا بەدەستهاتووە، دەتوانرا لەماوەی 26 ساڵی حوکمڕانیدا لە باشوور، پێگەکانی دەوڵەتداریی لە ئابوورییەکی بەهێز و نەوای دابینکردنی بەرەنگاریی سەربازیی و ڕایەڵە سیاسیەکانی باشتر ئامادە بکردایە، بەڵام نەی کردووە. ، لەدوای رووخانی سەدام و هاتنی داعش و لە ئێستاشدا ڕووەو کۆتایی هاتنی، ڕەوشی ناوچەکە بەهۆی قەبەیی ململانییە سیاسی و داراییەکانو بەریەککەوتنە جیهانی و ناوچەییەکانەوە، پێویستە کورد پێداگری لەسەر چارەنوسی خۆی بکات و ببێتە بەشێک لە لە دەستکاریکردنی نەخشەو گۆڕانکاریی ناوچەکە، ئەمەش لە خۆڕا نابێت، پێوستی بە کۆمەڵێک ئامادەکاریی جدی هەیە، تا خۆی بخزێنێتە نێو وەدەستهێنانی بڕیارەکانەوە.، هێشتا داعش لەناوچەکەدا ماوە، هێزە گەورەکان بە دەوڵەتانی ناوچەکەشەوە، هێز و جەبەخانەی سەربازیی پەلکێش دەکەن بۆ ناوچەکە، قسە لەسەر کۆمەڵێک ململانێی نوێ هەیەو ڕۆژانە گۆڕانکارییەکان بەرزو نزم دەکات ، ترسی ئەوە هەیە لەدوای داعشەوە ململانییەکانی جیهان و ناوچەکە بەئاقارێکی ترسناکتردا بڕوات. کەچی کورد لەسەر پرسی ڕیفراندۆم ناکۆکە، گەر ناکۆکییەکان نەگاتە ئەوەی هەموو لایەک بەگیانی لێپرسراویی و بژاردە دانان لەسەر سوتاندی دەستکەوتەکان، دەکرێت ترسی لەبارچوونی هەموو دەستکەوتەکان بکرێت و بگەڕێینەوە بۆ خاڵی سفر.، پارتی چەمکی پرسی ڕیفراندۆمی گرتووە بەدەستەوەو وەک حیزب بژاردەی بۆ دەکات ، ئەم ڕگایەش بڕینی هێڵی سوری رەهەندە نیشتمانیی□کانە کە لە غیابی پەرلەماندایە، هەڵەیەکی سیاسی کوشندەو داڕشتەی مێژوویەکی ڕەشە، بۆیە دەکرێت لە کاتی کایە

نیشتمانییەکاندا کۆمەڵێک فاکت هەیە ڕەچاویی بکرێت ، بۆ تاکە هێزێک ناتوانرێت نەبڕیاری لەسەر بدرێت و نە ئەنجام بدرێت وەک ڕیفراندۆم لەسەر چارەنوسی گەلێک.، ڕەچاوکردنی کردنی کۆمەڵێک خاڵ، یان بەدیووەکەی ترا پشتگوێ خستنی ڕەچاوکردن، ئەنجامدانی ئەم پرۆسەیە، بەم ئالیەتانەی کە لەبەردەستدایە، زیانی زۆریی لێ دەکەین، نەک دەگەین پێی، بۆیە لە پشتگوێ خستنی ئامادەکارییەکاندا، کە تا ئێستا خۆمان بە ڕێکنەخستووە، لەوانە، پتەکردنی ئیدارەی هەرێم وەک دەزگایەکی دامەزراوەیی و بەهێزکردنی هێزی پێشمەرگە و کاراکردنی هەر پێنج دەستەڵاتەکە و ئاشتی کۆمەڵایەتی و، هەروەها ڕایەڵە دیبلۆماسیەکان و ڕازیکردنی زۆربەی وڵاتان، دەکرێت ئەم خاڵانەی خوارەوە ڕەچاو بکەین و چارەسەری بۆ بدۆزینەوە:

1. لە ئێستای عێراقدا هێزێکی تری بە ناوی حەشدی شەعبی لە ئامادەباشی دایە بەرامبەر کورد، کە خەتەریی هیچی کەمتر نی یە لە داعش، وە بە تایبەتی کە سنورێکی دورو درێژمان لە گەڵیان هەیە هەر لە شەنگاڵەوە هەتا حەمرین، وە ئیمکانیەتێکی زۆری مادی و چەکی قورس و سوک [کە زیاد لە 100 دەبابە] لە بەردەستدایە، دەنیابن حەشدی شەعبی لە دوای رزگار کردنی حەویجە پەلاماری کەرکوک دەورو بەری ئەدات، دەبێت ڕێگا چارەیەکی بۆ بدۆزینەوە.
2. – بزوتنەوەی گۆڕان هەتا ئێستا لە هیچ شوێنێکدا نەی ووتووە دژی ڕیفراندۆم و دەوڵەتی سەربەخۆم. دەکرێت لەم پرۆسەدا ڕەچاویی داخوازیەکانی بکرێت، گەر پشتگوێ بخرێتە، ئەوا کەی پرۆسەکە دەخرێتە ژێر پرسیارەوە.
3. – ژێرخانی کورد لە ئێستادا زۆر خراپە جگە لەوە هەموو کەم و کوریە خزمەتگوزاریانەی لە ئاوو کارەباو … هتد، بوونی هەیە، دەکرێت وەک فریاکەوتنێکی خێرا پشت بە گوندەکان ببەسترێت و لە بەرنامەیەکی خێرادا پرۆژەیەکی فراوان بنیادبنرێت و لایەنی بوژاندنەوەی گوندەکان دەست پێبکات، تا لەکاتی گەمارۆیی ئابووری لانی کەم بەرگەی دەرکەوتەکانی گەمارۆ بگرین.
ئێستا ڕیفراندۆم سەرەتاکانی گەشبینی پرۆسەکە نادیارە، کەچی شەقامی کوردیی بۆتە دوو بەرەوە، بەرەیەک لە گۆران و کۆمەڵ و… هتد، وەک لە بەیاننامەو وتە فەرمیەکانیاندا دەبیسترێت، ئەوان لەگەڵ ئەوەدان ئەم ڕیفراندۆمە ماوەیەکی تر ئەنجام بدرێت و کەی حیزب و کۆمەڵگای مەدەنی و حکوت و خەلکی بەگشتی تیا بەشدار ببن ، لەوانە:

• پتەوکردنی ماڵی کورد

- ڕێگاچارەیەک بۆ گەشەکردنی ژێرخانی ئابووری هەرێم
- ڕازیکردنی تورکمان و ئاشوری عەرەبەکانی ناو کوردستان، بە پرۆسەکە
- گەشەپێدان هێزی پێشمەرگە لە ڕووی چەندایەتی و چۆنایەتییەوە
- هەوڵدان بۆ ڕازیکردنی دەوڵەتانی ناوچەکەو جیهان، تا پشگریی پرۆسەکە بکەن.

ئەم خاڵانە، دەچێتە ئاستی دڵسۆزی و گوێدان بە پرۆسەکە، نەک بەرەی دژ. بۆیە لە ئێستادا ململانییەکان لەسەر پێگەی باڵای حیزب و کەسایەتی، ببێتە هۆکاریی پشتگوێخستنی کۆدەنگی و دوو بەرەیی لەم پرۆسەدا، هەموولایەن بەرپرسیار دەکات، بەتایبەتی ئەوانەی هۆکاریی سەرەکین لەم ململانییەدا وەک پارتی، لەکاتەدا پرۆسەکە لەبار بچێت ، بۆیە پێویستە بە گیانی بەرپرسیاریەتییەوە مامەڵە لەگەڵ ئەم پرسە نیشتمانییەدا بکەین نەک بە بەرژەوەندی وڵاتان یان بە ڕیکلامی هەڵبژاردنەکان و وەک خەتی سور بیبینین . .

دوایین شەوەکانی سیمرخ … سەلاح شوان

1

تا ئەمڕۆکەش…
هەموو ڕۆژێک کاتێ کە ئێوارە دادێ
بەیادی عەشقە جوانەمەرگەکەی تۆم
پەردەکانی دڵم دادەدەمەوە
مۆمێ شیعرێکی گەشی وەک چاوەکانت
دادەگیرسێنم و بێدەنگ
پشت لەم سەردەمی گورگانە دەکەم و
روەو رۆژ ئاوا دادەنیشم
زۆر چاوەڕێم کرد تا ڕوەکو کوێرییم داهات
ئیستاکەش خێری خواکەی تۆ
لێم هەڵنەهات
تازە بەم درەنگان شەوە

بەم درەنگە زەمانە
بەدەم مەستی و نەستی□وە
نە خۆر هەڵدێ و نە من چاوەڕوان خۆرم
بە مۆمە کوژاوەکانی خەونەکانمدا دەچمەوە
لاپەڕە بە لاپەڕە هەڵیان دەدەمەوە بەڵکو
لەم شەوە ساردو تاریکەی دوادواییدا
تروسکاییەك ببینم
هیچ دیار نییە
وتی لێرە دانیشە
لەگەڵ یەکەم گزنگی خۆرهەڵاتندا دێمەوە
ئیستاو ئەوسا نەمدی□وە
تا ئەمڕۆکەش..
هەموو ڕۆژ ێك كاتێك كە ئێوارە دادێ
بەیادی عەشقە جوانەمەرگەکەی تۆ
پەردەکانی دڵم دادەدەمەوەو
مۆمە شیعرێکی گەشی وەک چاوەکانت
دادەگیرسێنم و بێدەنگ
پشت لەم سەردەمی گورگانە دەکەم و
روەو رۆژ ئاوا دادەنیشم
خۆی پێی وتم
کاڵ و کرچە بەری داری زڕی ئەوان
بۆش و بەتاڵە پەیامی پێغەمدزان
من بە خوێنی باخچەی تەمەن بۆت دەنووسم
گەر یەك جار بیخوێنیتەوە
ئیتر پێویستت بە پاپۆڕ نابێت تاکو
دەریاکانی هوشیاری پێ پەی بکەی

2

با شەویش بێت و با دنیا
ئاگربارانی دۆزەخ بێت
من ئەیبینم
خۆی بە پەڕەی گوڵێکی وەریو پۆشیوە
تا بە ئاگری دۆزەخی مارس نەسووتێ
تۆ سەیریکە...
ئەم گەردوونە چۆن لە گۆمی
قیری تواوەی تاریکیی خودای جەنگدا

تواو□ت□و□ خنکاوە
ئەوە شیعرە؛ یان کۆنە دڵی عەشقێکە
وا بە شمشێری خوداکان ئاوەها لەتلەت کراوە؟
ئەوە ئاواتەکانی منە یان…..
ئاوازەکانی داوودە
وا دڵی ئەمدیوو ئەودیو
بە تیری رق سمێنراوە؟
بەردبارانە، ئاگربارانە،
غەمبارانە ئەم گەردوونە ئەمشەو
کوا تازە بە من چار ئەکرێ
ئەم بەزم ورەزمی زەمانە!
کوا تازە من چارەسەری ئەم بەزم ورەزمی زەمانەم پێدەکرێ

3

ئ□ستا لە دوایین هەنگاودا
ئاوڕ دەدەمەوە رێگام خۆڵەمێشە
نازانم کێ پێشتر گڕی تێبەرداوە
نازانم کێ
کێ بوو؟ بۆچی؟
گوڵزارەکەی ئەوسای جێگا دڵداریمانی کردووە
بە وشکە خاکێکی وەکو
وەکو دڵم رەق و چۆڵ و شەقار شەقار؟
ئەو وتی ئێستاش هەر ماوە
تۆ نایبینیت
کوێرە چاوێک خەو بە خۆری سبەینێوە نەبینێ
وێرانە دڵێک نەبێتە چوارچێوەی خۆرێکی عەشق
من هەردوو خۆرەکەم دۆڕاند

4

ئەو وتی بەسە با ئەمشەو
لەوە زیاتر نەخۆینەوە
من دوایین شیعرم هێشتاکە لە نیوەبوو
کە سەیری دەوری خۆم دەکەم کەس نەماوە
هیچ کوێیەکم لێ دیار نییە
هیچ دەنگێکیش لەم مەیخانەیەوە نایا ئەم شەو
دنیا ئەم شەو مەیخانەیەکی چۆڵی داخراوە

وێرانە؛ وێرانە؛ وێران
ئەم خاکی خوایە خەوتووە
تاریکە خاکە ئائەم شەو
منیش لە خوا
تەنیاترو
دڵتەنگترو
بێزارترم

5

خوا جارێکیان
شێرەکانی خۆی بەردایە گیانم تا بمخۆن
من شیعربارانیانم کرد
بەڵام تا ئیستاش نەڕیان
دێتە گوێم لەو دیو دیواری
زەمانەوە خۆیان مەڵاس داوە بۆم و
رۆژێك دێت پەلامارم بدەن

6

من وتم بەهەشتم ناوێ
بە روباری شیرو شەراب و هەنگوینەوە
تەنیا شیعرێک
تەنیا پێکێک
بەیادی چاوەکانی ئەو
بیخۆمەوە

7

…ئا ئەمڕۆ نا
دوێنێبوو هەر تەننیا دوێنێ
رەوە کۆترێکی سپی
ئا لێرەدا هەڵنیشتبوون
نازانم کام گەردوولی قینێك هات
را پێچی ئەودنیانی کردن…؟!
کامە دنیا؟ کامە ئەودیو؟
دنیا هەریەك دیوەو هەرگیز
خوا روویەکی دیکەی نییە
ئاسمان هەر یەک رەنگە هەرگیز

راستی رەنگی دیکەی نییە
شیعر هەر یەك دەنگە، باران
هیچ دەنگێکی دیکەی نییە…
ئەودیو، ئەوسا، ئەودنیاو ئەو…
ئەو هەموو ئەوانەی دەڵێن
کەی؟ لەکوێ؟ چۆن دەردەکەون؟
من چاوەڕوانیی زیاترم پێناکرێ
من خودای دووەووم بۆچییە

8

لەوەتەی هەم دەخولێمەوە
بە دەورەی خۆم و ئەوان و شوێنەکان و کاتەکاندا
نە چراکەی دیۆجینەسم پێیە نە
زوڕناکەی داود
هەرچی هەیە وەکو من دەخولێتەوە
بەدەوری خۆی و خودادا…
زەوی و خۆرو رێی کاکێشان و گشت گەردوون…
دەخولێنەوە
خەڵکی لە دەوری بەردە رەشەکەی دەستی راستی ئەڵڵا
دایکم پێمی دەگوت: لە دەورت گەڕێم
شۆفێر لە دەوری فولکەکەی سەرا
گەردەلوول، گێژەنگ،
ئەتۆم و ئەوەی نایبینین
هەر هەموو دەخولێنەوە…
ئەی خودا بەدەورەی کێ، چیدا دەخولێتەوە؟
ئەم خولانەوانە گشت پووچن
خولانەوەی من و زەوی و ئەستێرەکان گشت گەردوون
کێ دەتوانێت رایان بگرێ؟

9

کێ لە خولانەوە رادەوەستێ؟
کێ لە کوێدا رادەوەستێ؟
لە سەرەتا یان ناوەڕاست یان کۆتایی؟
سەرەتای کۆڵان یان شەقام؟
سەرەتای رۆژ؟ خواردن؟ کردن؟
سەرەتای ژیان؟ یان مردن؟

کوا سەرەتای من لە کوێوە دەست پێدەکات؟
لەدایکبوون یان کۆرپەیی یان لە لەشی دایک و باکمدا
ئەی ئەوان لە کوێیان هێنام؟
ئەڵڵا دەڵێت: لە ئادەم و لە حەواوە من هێناتم
داروین دەڵێت: لە دوو ترشەکەی دەریاوە
ئەی دەریا خۆی لە کوێوە هات؟
ئەی خودا خۆی لە کوێوە هات؟
منیش هەر لەوێوە هاتم
هیچ شتێک سەرەتای نییە
هیچ شتێک کۆتایی نییە
هەموو شتێک خۆی سەرەتاو کۆتاییە
ئەگەر بتوانین بیبینین

10

تۆ ڕوو لەکامەیان دەکەی؟
کامەیانت پێ واز لێدەت؟
نوێژو نزا، یان خواردن و هەناسەدان؟
مزگەوت جێگای کامەیانە؟
خۆ دوو شووتی بە یەک دەست هەڵناگیردرێت
بۆیە زەردەشت وتی:
یەک درۆیە، هەمووی دوانە
بوون و نەبوون، تاریک و روون
سەرەتاو کۆتایی
چاک و خراپ

11

هەشتا سەرەتای بەهاربوو
کە جەژنی هەشتم
لەوساکەوە بەدوای خۆیدا
چوار وەرزەیەکی باران و گەڵارێزانی
بە جێهێشتم
کە پایزو گەڵارێزان و مردنی بەمان هێنا
کە کوشتن و درۆو رقی پێمان بەخشی
کە ئەم دنیایەی وا دانا
ئەگەر هەیە دەستی شکێ

(12)

بە لاپەڕەی کاڵبووەوەی تەمەنمدا دەچمەوە
بەرەو دواوە، بەرەو دواتر…
تاکو دەگەمەوە ئەوێ
ئەوێ لە باوەشی دایکم
لە پایینی (خاڵخاڵان)دا…
بەڵام نازانم بۆ؟ کەی؟ چۆن؟
نە دایکم ، نە باوکم ، نە ئەوەش هیچیان نەماون
کە ئەو هەموو خاڵانەی سڕیوەتەوە؟
خەم و خۆشی ، خەون و خەیاڵ،
هەست و سۆز و ئاوات و ئومیدی بەتاڵ
بەتاڵە بەتاڵە بەتاڵ…
ئەم گەردوونە، ئەم ژیانە
پڕە لە بەش و لە بەتاڵ
ئەم گەردوونە بێخاوەنە
کێ یەکەم بەردی داناوە?
بۆچی ئیستا دیار نەماوە?
بۆ دروست بوو?
بۆچی? کەی? چۆن? لەناو ئەچێ?
کێ وەڵامێکی هەیە بۆم?
پێش مەدنم با پێم بڵێ
□تا بە بەتاڵی نەمرم

13

منیش رۆژێ لە رۆژان مناڵبووم
خۆشەویستی دایەو باوە
ئیستاکە پیرێکی تەنیای پڕ
پڕ لە ئاگری کوژاوە?
ئیستا لەسەر کەلی
ئاوابوونمدا وەستاوم
دواین سەرنج
دواین ئاووڕ…
لە رابوردوو دەدەمەوە
رێگایەکە
بە بست هەر بستە دوان ئەبێ
بە کاتیش وەها درێژە

لەسەرەتای ئەم دنیایەوە
هەر هەیەو هەر هەبووە
تا کۆتایی ئەم دنیایەش هەر ئەمێنێ
هەر دووکەڵەو تەپوتۆزە
دووکەڵی دانەمرکاوەی
ئازارو غەمەکان هێشتا
بونچڕووکیان لێ هەڵئەسێ
تەپوتۆزی ئاژاوەکان
هێشتا سەرو چاوی ئەوانی پۆشیوە
گوڵی شیعرەکانم سیس و هەڵوەریون
تاشە بەردی بیرۆکەکانم هێشتاکە
ر□نگاکەیان تەنگ کردووە
ئەو هەموو گەردانەی عەشقە
?بۆ بێلانە جێهێڵراون
?کێ هەندێکی لەگەڵ خۆیدا بردو ڕۆیی
نازانم.بۆ پێشم کەوتن
:خۆ من وتم
مەرگم بە پێش مەرگتان کەوێ
وتم مەرگتان نەبینم هەرگیزاو هەر هەرگیز
دەسگێ گوڵ و دەسکێ نێرگیز
بۆچی کەسێ نەبوو جارێ گوێم لێبگرێ
کاتێ وتم:

کوانێ ئەوەی ئەڵێن گوێی لە خشەی ماروميرووە، کوا؟
?بۆچی ئیستاکە کەڕبووە
درۆیە درۆیە درۆ
کەس نییە گوێ لەکەس بگرێ
هەر دووکەڵەو… هەر تەپوتۆز
وتی بەر بەدواوە مەکە
ئەگینا دەتکەم بە بەرد
ئەم هەموو بەردانە کێبوون؟
چیان د□وت؟ چیان دەکرد؟
کێ دەزانێ؟
لەکێ پرسم؟
کێبوو وتی: ئاخر شیعر بۆکێ بڵێم

کوا کێ ماوە دڵێکی ئاشقانە هەبێت
زەمانی دڵ بەردەکانە ئا ئەم زەمانە، ئەم زەمان
زەمانی مر□ق خ□رانە
زەمانی درۆبارانە ئەم زەمان
هەزاران ساڵبوو بێدەنگبووم
وامدەزانی گورگەکانی ئاغای کوێرە دێیەکەمان
خواردوویانە
بەڵام کە گوڵێ دەوەرێ
دەیان تۆوی گوڵی نەمر جێدەهێڵێ
وتیان گوڵە کێوییەکان بگرن، بیانکوژن،
ئێمە تەنیا گوڵی سەر مێزمان گەرەکە
بچن لە بازاڕی خۆفرۆشاندا بیکڕن
ئەو گوڵزارانە وێران کن□
کە گوڵ بۆ خۆیان ناگرن
وێرانە وێرانە وێران
ئەمڕۆکە خاکی کوردستان
کە گوڵی یاخی ناگرێ
وێرانە خاکە ئەو خاکەی
جێگای گۆڕی
شاعیرێکی گێلی تێدا نا بێتەوە
جێگای دڵی عاشقێکی
خەمان گەستەی وەک منی تیا نا بێتەوە
نالی، حاجی، شێخی سەنعان
ئەوانی تری گۆڕ غەریبان…
وێرانە خاکە ئەو خاکەی
کرا بە جێی گۆ□ پەرستان
کرایە جێی براگەورەو
سەری گەورەو
کەری گەورەو خودای گەورە
من گەورەکان ناپەرستم
بچووکەکانم خۆشدەوێ
وەک کانییەکەی گۆران و
پێکەکەی دەستی خەیام و
گۆچانەکەی دەستی شارلی و
کەرەکەی حەزرەتی نالی

من وڵا تێکم بۆچییە
شەرەفی پیاوو سەرانی
لە ریشی پان و سمێڵ و
ناوگەڵی ژنەکانیان بێ

16

ئیستا گورگەکانی ئاغا
سەگە دڕەکانی کوێخا
کەڵبەیان لە شیعرەکانم گیرکردووە
دەیانەوێ جریوەکانی خەفەکەن
خۆ من داوود نەبووم کەچی
ویستیان گۆرانیی خوایان بۆ بڵیم
کەی سروودەکان
لە ناو قەفەسدا وتراوە
کەی خوڕەی ئاو
لە ناو زەلکاودا خوڕەی دێ
کەی ئەهریمەن لە ژێر خۆردا
بۆ گوناهکاری دەگەڕێت
بۆشە
ناهەقە
ناڕەوا
هەرچی هەیە لە سەر زەوی و
لە ژێر ئاسماندا بەتاڵە
ناڕەوایە
بەتاڵە وەك
دڵی گورگەکانی ئەڵڵا
ناڕەوایە وەک کوشتنی شیعرەکانم
لە باخچەکەی ئەڵڵادا دەستم برد بۆ گوڵێ
ئەو جەندرمەکانی خۆی ناردە گیانم
لە پای گوڵێ هەزاران دڕکی قینیان
چەقاندە ناو دڵی خۆم و شیعرەکانم
من دڵی دڕکاویم ناوێ
من خوایەکم…
من خوایەکم ئەوێ چەتەو شیعرکوژی
نەبێت و دڵی هیچ کەسێك
دڕکاوی و ژەهراوی نەکات

وتیان خودا
لە خشەی مارو مێروولەش ئاگادارە
کە چووم گلەیی لا بکەم
لەوێ نەبوو
وتم ئاسمان لە گیرفانی بەتاڵی من بەتاڵترە
وتیان بڕوانە حەلاج و
گیڤاراو
شیعرەکانی خۆت
خۆت لە هەناسەی ساردی من ئەپارێزی و
ئەشارییەوە…
نەک ببێ بە گەردەلوولی ئەشقێك و
ئیتر ئەشق راپێچت کاو
بتباتەوە بۆ دۆزەخی دڵدارییـەکەی جارانمان
بەتاڵە، بەتاڵە بەتاڵ
کێ ئەم شووشانەی بەتاڵکرد؟
چۆڕێ نییە بیخۆینەوە
کێ ئەم روبارانەی بەتاڵکرد؟
کێ ئەم ئاسمانە…
ئەم گەردوونەی…
ئەم ژییانەی بەتاڵکرد؟
دەستی شکێ

بارزانی لەسەر ئەم 10 خاڵە متمانەی لەدەستداوە… . جەلال هۆرێنی

کاتێک کەسێک سەرکردەی وەڵاتێک دەبێت پێش هەموو دەست کەوتە دبلۆماسیی و سیاسیەکان ، هەوڵی متمانە لە نێو گەلەکەی خۆی دەدات ،ئەگەر سەرکردە متمانەی گەلی لەدەستدا ، ئەوا نیشانەی نا ئارامی لە ووڵاتە یان ناوچەکە بوونی هەیە.
مسعود بارزانی کەماوەی زیاتر لە 12 ساڵە سەرۆکی هەرێمی کوردستانە

نەیتوانیوە ،ببێتە پردێک لە نێوان خەڵک و دەسەڵات، ئەم پیاوە هەوڵی نەداوە پێستەکەی بۆ خزمەتی گشتی بەکاربهێنیت و باوەڕ بە تاکی کورد بکات ، کە ئەم سەرۆکە هی حزبێک نیە ، موڵکی هەموو میللەتە.
ئەوەی ئەمڕۆ لە کوردستا روودەدات ،هۆکارەکەی سیاسەتی هەڵەی بارزانیە ،هەڵە بەمانای دژایەتیکرنی بنەماڵەکەی نا ، بەڵکو بەمانای نەبوونی شارەزایی لە سیستەمی بەرێوەبردن ، بەداخەوە راوێژکارەکانی بارزانیش زۆر جار ئەم پیاوەیان بە هەڵە بردووە.
لەوە دڵنیام هەموو میللەتی کورد بنەماڵەی بارزانی و بارزانیەکان کە تووشی جینیۆسایدبوون بەمۆلکی خۆیان دەزانن بەڵام مسعود بارزانی نەیتوانیوە لەو رێگایەوە هەست و نەستی خەڵک بجوڵێنێت و متمانەی هەموو کوردستان پەیدا بکات.
چونکە مسعود بارزانی لە ماوەی سەرۆکایەتیەکەیدا ئەوەندە پارتیانە هەڵسوکەوتی کردوە ، نیو ئەوەندە وەک سەرۆکی کوردستان هەڵسوکەوتی نەکردووە، تەنانەت ئەم هەڵسوکەوتەی لە سەفەر و دیدارەکانی بەدەرەکەوێت.
بەرزانی دەیتوانی لەو کاتەی وەک سەرۆک دەست بەکاربووە هەوڵبدات هەموو لایەنەکان لەخۆی کۆبکاتەوە ، بێ جیاوازی کاربکات ،بەڵام نەیکرد ، ئەوەندە پارتیانە کاری کرد و نیوە ئەوەندە وەک سەرۆکێک نەیتوانی ئەرکەکانی جێ بەجێ بکات.
لەدنیا وابووە سەرۆک نوێنەری گەل بووە، بەڵام لە کوردستان بەرزانی نوێنەری حزبێک بووە ئەگەر ویستویەتی وانەکات بەڵام لە هەڵسوکەوتی وابووە.
بابەتی ریفراندەم یەکێکە لەو بابەتە نشتیمانیانەی کە موڵکی گەلەکە، پیویستە هەموو کورد پێکەوە بریار لەسەر ئەو ئەرکە نیشتمانیە بدەن،نەک بارزانی لەپێناو ئەوە بۆ مێژوو بڵێن ئەو کردی گەلیک برسی بکات.
ڕەنگە لە مێژووی ژیانی سیاسی بارزانی اوەروانی ئەوەی نەکرد بێت رۆژێک لەسەر سەربەخۆی کوردستان بەتایبەت دانانی کات بۆ ریفراندم کەمپینی دژ بکرێت ،راگەیاندنی ئەهلی لەبەرامبەری ریکلام بۆ نەخێر بکات.

چونکە بارزانی شکستی هێنا لە :

1- وەک سەرۆکی میللەتێک سەرۆکایەتی بکات ، بگرە ئەو وەک نوێنەری حزبێک بوو.
2- لەسەردان و بەسەرکردنەوەکاندا ئەوەندەی بنەماڵەکەی بۆ لاوە

گرنگ بوو ئەوەندە گرنگی بەلایەنە سیاسیەکانی نەداوە.
3- نەیتوانی ژیانی تاک فەراهم بکات و برسێتی رووی لە کوردستان کرد بەهۆی سیاسەتی ناشەفافی لە نەوت و داهاتەکان.
4- نەیتوانیوە گەندەڵکاران بداتە دادگا ، چونکە بەشێکی زۆری لەکەس وکاری خۆیەتی .
5- یەدواداچوونی بۆ پرۆژەکانی حکومەت نەبوو ، پشتی بە کەسەکانی خۆی بەستووە کە تیوەگلاون لەگەندەڵی.
6- بارزانی هەمیشە رقی هەڵگرتووە لە بەرامبەرەکەی رقەکەی وەک کەسیتی بووە ، ئەم پیاوە رقی سیاسی و کەسێتی تێکەڵ کردوە.
7- بەشێکی زۆری پۆستە گرنگەکانی حکومەتی بۆ بنەماڵەکەی بووە ، متمانەی بەخەڵکی تر نەبوو، بۆیە خەڵکیش متمانەی بەو نیە.
8- حزبەکەی لەسەربنەمای پارە وەستاوە دڵسۆزی تێدا بووەتە پارەپێدان ئەمەش کۆتایی دێت .
9- باوەڕ و متمانەی بە سەرکردەی حزبەکانی تر نەبووە ، ئەوەندەی باوەڕ ومتمانەی بە دوڵەتانی بیگانە و دراوسێ هەبووە.
10-سیستەمی بەرێوەبردن لای بارزانی سیستەمێکی بنەماڵەیی بووە نەک ئیداری دانراو.